

SLOVENSKI ČEBELAR

75

1873 ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARKEGA TISKA

ANTON JANAŠA
1734—1773

VSEBINA

Josip Bregar: Čebelarstvo v luči pisma predsednika Tita	65
Dr. Ksenija Rozman: Rodovnik čebelarja Antona Janše	67
Lojze Kastelic: Moji prvi stiki s Slovenskim čebelarjem	73
Ivan Krajnc: Čebelarjeva opravila v marcu	75
F. in A. Cimerman: Euodia daniellii — pri nas doslej neznano medovito drevo	77
Dr. ing. Oldrich Haragsim: Prezimovanje povzročiteljev gozdne mane	78

IZKUŠNJE IN PREIZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Anton Topolovec: Usoda čebel na cvetju buč med krompirjem	82
Martin Gilčvert: Štiri leta grenkih izkušenj z nakladnim panjem	84
Lojze Horvat: Kaj pravijo moje izkušnje	85
Ivan Krajnc: Kaj lahko napravimo iz zadelavine	86

MLADI ČEBELARJI PIŠEJO

Herman Kisilak: Tudi kot vojak mislim na čebele	87
---	----

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 40,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3 II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani.

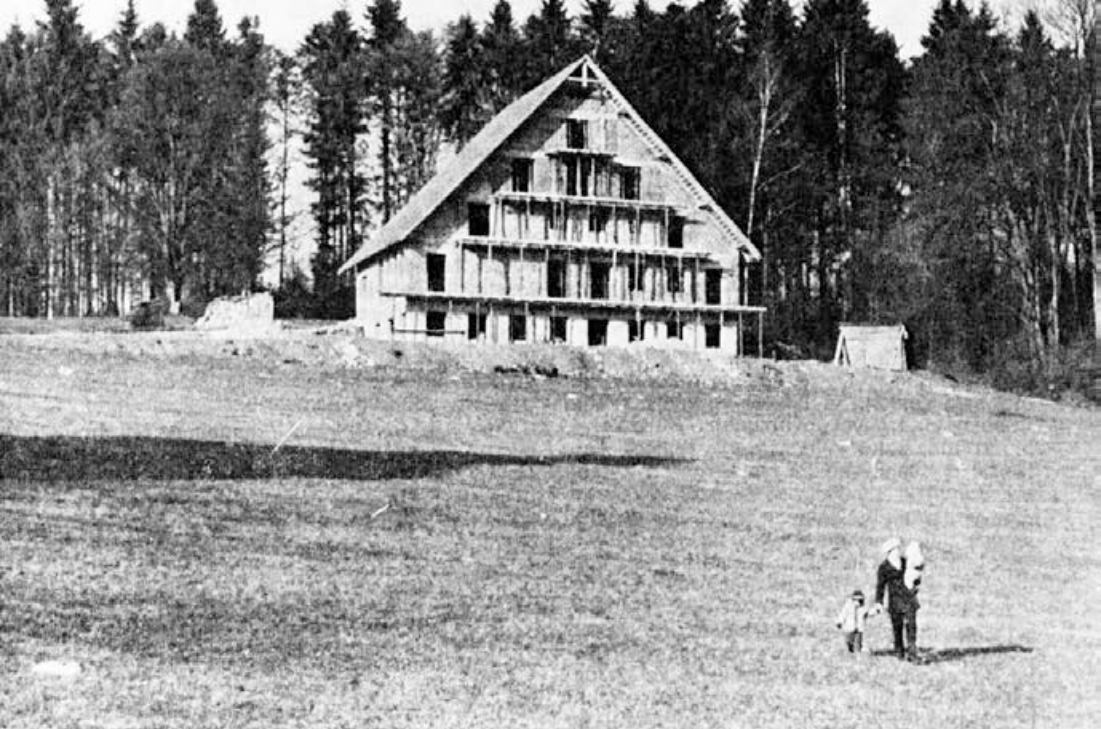
Uredniški odbor: France Guna, Alojz Kastelic, Ludvik Klun, Martin Mencej, Boris Modrijan in Joško Slander.

Glavni urednik: Martin Mencej, odgovorni urednik: Boris Modrijan

Letna naročnina za nečlane 45,00 din, za tujino 59,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta: 50101-678-48636.

Telefon: 20-208

Zunanja stran ovitka delo Vilija Kožarja, podoba A. Janše akad. slikarja B. Jakca

Ne samo zgradba ČIC-a, ampak bo tudi okolica nudila ugodne pogoje za uspešno dejavnost te prepotrebne ustanove za napredek in razvoj našega čebelarstva

ČEBELARSTVO V LUČI PISMA PREDSEDNIKA TITA

Josip Bregar pod naslovom »Pismo druga Tita«

Pismo tovariša Tita in Izvršilnega biroja ZKJ brez dvoma posega v vse pore družbenega in gospodarskega življenja narodov SFRJ in tako tudi v naše čebelarstvo, najbolj zanemarjeno vejo gospodarstva, ki je bila — da se tako izrazim — obsojena na zanesljivo odmiranje, pa čeprav imamo — le kak absurd — najugodnejše naravne pogoje z ozirom na bogastvo čebelne paše, z ozirom na tradicijo pri naših narodih in na kader čebelarjev praktikov in čebelarskih znanstvenih delavcev.

Splošna karakteristika našega gospodarstva in družbenega življenja je dejstvo, da ne izkoriščamo prednosti, ki nam jih nudi narava, pa so naravna bogastva pri nas zanemarjena in vse bolj neizkoriščena, a naši delavci si iščejo dela v tujih deželah.

Po osvoboditvi so resda pri nas poskušali organizirati čebelarstva v družbeni lasti na hitro brez razvojnega programa, brez proračuna in brez usposobljenih združnih kadrov. Zaradi tega so hitro propadla, kakor tudi vse druge zadrage brez solidne podlage.

Pri nas je bilo čebelarstvo zaradi naravnih pogojev razvito že od davna ne le zaradi sentimentalnosti do priljubljene živalice, ampak zaradi neposredne koristi, ki jo čebela nudi človeštvu, kar pomeni, da so naši predniki imeli boljši posluš za ekonomičnost še v fevdalni dobi, kot mi, v dobi razvoja socializma, ki mu pa birokratična administracija skuša zamegliti vse perspektive.

Znano je, da je cesarica Marija Terezija že pred 200 leti, ko je zvedela za večšega

čebelarja svetovnega slovesa, Slovenca Antona Janšo, poklicala na Dunaj, kjer je predaval na tedanji edini čebelarški šoli. Pri nas, zdaj v moderni dobi, je birokracija pred nekaj leti ukinita edino čebelarsko šolo v Novem z obrazložitvijo nekega visokega birokrata, da taka šola pri nas ni potrebna, pri čemer se seveda ni zavedal svoje lastne obsodbe.

V drugi polovici preteklega in v začetku tega stoletja je bila pri nas zelo razvita mednarodna trgovina s čebelami in maticami, posebno v Sloveniji.

Ker je naša čebela »Apis mellifica carnica« zmerno rojiva in odlična medarica, je bila zelo cenjena in iskana po vsem svetu. Čebelarji trgovci svetovnega slovesa a hkrati tudi sami velečebelarji, Mihael Ambrožič iz Mojstrane in Jan Strgar iz Bitenj pri Bohinjski Bistrici, so izvozili v mnoge države sveta, ne samo v evropske dežele, ampak tudi na druge celine, na desetisoče čebelnih družin in matic ter so bili največji izvozniki čebel v Evropi, a morda celo na vsem svetu v času, ko še ni bilo zračnega prevoza, niti potnikov niti blaga. Jan Strgar iz Bitenj je tudi po drugi svetovni vojni dobil od egiptovske vlade ponudbo za nakup čebel in matic, a je zaradi visoke starosti in spremenjenih razmer ni mogel sprejeti, niti ni mogel tega kdorkoli drug.

Omeniti je še treba, da je Strgar imel zaposlenega korespondenta za nemški in angleški jezik, ki je vodil korespondenco z mnogimi čebelarji, čebelarskimi organizacijami pa tudi vladami v Evropi in drugih kontinentih.

Z ignoriranjem važnosti čebelarstva in ekonomičnega izkoriščanja vseh prednosti, ki nam jih nudi narava, kakor tudi slovesa naše čebele in našega nekdanjega solidnega trgovanja s čebelami, povzročamo seveda skupnosti neprecenljivo škodo, ki se odraža na naši negativni trgovinski bilanci, na splošni nelikvidnosti in nizkem standardu delovnih ljudi, kakor tudi na nezaposlenosti.

Kakšen odnos imamo do čebelarstva, kaže tudi za donos medu katastrofalno leto 1972 v vsej državi, razen v Dalmaciji in na otokih, kar bo verjetno povzročilo propad mnogih čebelnih družin, pa tudi celih čebelnjakov posameznikov, vendar se nihče od odgovornih za gospodarstvo ne razburja niti ne podzame mere za zavarovanje čebelarstva pred propadom. Vse dežele sveta, na čelu z Ameriko in Sovjetsko zvezo, pospešujejo svoje čebelarstvo in najdejo v tem svojo ekonomsko računico. Na žalost je edino Jugoslavija izjema, kakor da naši politični in gospodarski funkcionarji ničesar ne razumejo niti ničesar ne vidijo ko, in to zelo pogosto potujejo po svetu.

Pri nas ne delamo propagande za potrošnja medu, čeprav je znana njegova zdravilnost za človeški organizem, a na veliko delamo reklamo za cigarete in alkohol, katerih potrošnja je pri nas tako ena od največjih na svetu, večajo pa se stroški zdravstvenega zavarovanja, a pada storilnost delavcev na delu.

Pismo tovariša Tita se torej še kako naša tudi na naše čebelarstvo in na vse tiste v administraciji, ki s svojo pasivnostjo razvoj čebelarstva pri nas, milo rečeno, zavirajo. To pa zadeva tudi vse nas čebelarje, čebelarske organizacije, a posebno člane ZK v njih, ker kot samoupravljalci nismo skoraj nič ali premalo naredili, da bi uspravno administracijo prebudili iz globokega spanja.

Predvsem je treba izdati zakon o čebelarstvu, predpise o čvrstjšem povezovanju čebelarjev proizvajalcev z zadrugami, doprinesi program razvoja čebelarstva, načrt o izkoriščanju bogatih čebelnih paš, organizirati prevoz na najoddaljenejše paše in organizirati čebelarske znanstvene ustanove in inštitute, kakor tudi skrb o zdravstvenem stanju čebel.

Iz »Pčele« broj 1—2/1973
Prevedel Boris Modrijan

OBVESTILO

Objavljamo sliko značke Zveze, ki bo članom na razpolago v začetku meseca marca t. l. Značka bo izdelana — masivna — iz bakra, pozlačena z elektrolizo. Cena bo 6 din. Značka je prav lična in jo članom toplo priporočamo.

RODOVNIK ČEBELARJA IN SLIKARJA ANTONA JANŠE

DR. KSENIJA ROZMAN

V počastitev dvestoletnice smrti prvega čebelarškega učitelja in slikarja Antona Janše (1734—1773) objavljamo rodovnik Janšev družine, ki izvira po očetovi in materini plati iz trdnih slovenskih kmečkih hiš. Podatki so pregledani po matičnih knjigah radovljiške župnije, kamor so štele vse vasi čebelarjevih prednikov: Hraše, kjer je stala dvogruntnarska domačija Janševga deda Andreja in kjer je bil rojen čebelarjev oče Matija; Breznica, kamor se je Antonov oče Matija preselil in si ustvaril dom in kjer je bil rojen tudi letošnji slavljeneč; Dvorska vas, kjer je bila kot gruntarska hči rojena mati Lucija Debelak in kjer je stekla zibel najstarejši čebelarjevi sestri Neži.

Precej podatkov manjka — razni rojstni, smrtni in poročni datumi, marsikateri deklinski priimek nevest, rojstni in smrtni kraji itn. Upravičen bi bil tudi očitek, da datum krsta ne more v vsakem primeru veljati tudi kot datum rojstva; isto velja za dan pokopa, za katerega ni moč trditi, da je hkrati tudi smrtni dan. Kjer je natančno zapisan datum rojstva in krsta, se razume, da je naštet rojstni datum; kjer je omenjen le datum krsta, je v sili ta naveden tudi kot datum rojstva, kar je vselej delno opravičljivo, ker so nje-ga dni otroka radi dali krstiti še isti dan, ko se je rodil.

Matične knjige nam niso vsega razkrile. Mnogo dragocenih podatkov so nam ohranili in zbrali potrpežljivi pisci, ki sem jih naštela v opombah (Ivan Navratil, Martin Perc in Stane Mihelič). Po njih sem povzela marsikatero na-drobnost, ki bi sicer ostala neizpolnje-na. Pri vsakem imenu, priimku in kra-ju je imenovana tudi oblika, kot so jo nekoč v originalu zapisali. Vsako ime je »obremenjeno« s številko opombe. Z njeno pomočjo je moč najti in kon-

trolirati resničnost podatkov, vzeti iz prvotnih ali drugotnih virov.

S tem pa naš dolg bratom Janšem še zdaleč ni poravnan. Ko objavljamo le Janšev rodovnik, ne moremo na dolgo in široko začenjati na primer s stariimi vprašanji: ali je Anton Janša znal nemško ali ne, ali je poučeval s pomočjo prevajalca ali ni, ali je napisal svoji deli sam ali mu jih je nekdo drug prevedel, ker naj bi bil sam le čebelar in slikar, ki ob prihodu na Dunaj leta 1766 menda niti pismen ni bil, kaj šele, da bi bil znal nemško. Ti dve zadnji ljubeznivi trditvi nam je zapustil naše gore list, Janšev mlajši sodobnik in bližnji rojak, Anton Tomaž Linhart (Radovljica 1756—1795, Ljubljana).¹ Za njim so ju povzemali še drugi avtorji, v Ljubljani rojeni Constant von Wurzbach med njimi, čigar najbolj razširjeno in največjemu krogu bralcev in strokovnjakov dostopno delo je Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich. II. Th. Wien 1863, pp. 89—91. Wurzbach je še dodal, da je Janša poučeval s prevajalcem. Prvi je s te plati skušal rehabilitirati Janša Ivan Navratil² in za njim še prepričljiveje Stane Mihelič.³

Mislím, da nismo še vsega storili, da bi razkrili slikarsko in grafično dejavnost Antona Janše. Vsa dosedanja prizadevanja niso rodila sadu, a ni rečeno, da moramo zato že odnehati. Slabo kaže tudi glede ocene slikarske dejavnosti Valentina Janša. V najsrečnejši luči pa se svetlika ime najmlajšega med njimi, Lovra Janša. Njegovi grafični listi, originalne risbe in akvareli, raztreseni po raznih institucijah v Avstriji in pri nas in bržkone tudi drugod, že dolgo čakajo temeljitega zbiranja podatkov o življenju in delu tega mnogokrat imenovanega krajinarja, ki pa do danes še ni doživel širše objavljene strokovne ocene. Če nam bo srečno naključje po-

kazalo pot do morda danes še nekje ohranjenega dokumentarnega gradiva »Kuharjeve« — Janševe družine — leta 1934 ga je še hranil župnik Franc Avsec

v Lescah — nam bo moglo le načrtno in vztrajno delo navreči sad prave opredelitve umetnostne vloge in zmogljivosti slikarja Lovra Janša.

RODOVNIK ČEBELARJA ANTONA JANŠA

Očetov rod

- I. Anže Janša⁴, čebelarjev praded
00 Elizabeta⁵
- II Andrej Janša⁶, v Kranju izučen tkalske obrti, čebelarjev ded
Andreas Jansha ex Hrasche
* ok. 1641
+ 21. 2. 1711 Hraše (70 let)
00 Magdalena⁷
* ok. 1648
+ 14. 2. 1748 Hraše (80 let), pokopana na Rodinah
sepulta e' in Rodain — ex Hrash

otroci

- 1 Mihael Janša⁸
Michael Jansha ex Hrashah
* 25. 9. 1672 Hraše
- 2 Jurij Janša⁹, posestnik, lastnik domačije »Pri Kuharjevih«
00 Uršula¹⁰
- III *Matija Janša*¹¹, največji kajzar na Breznici, čebelarjev oče
Matthias Janscha
* 28. 1. 1683 Hraše
+ 31. 5. 1752 Breznica
00 28. 2. 1729 županija Radovljica; ženin iz Hraš, nevesta iz Dvorske vasi
*Lucija Debelak*¹², čebelarjeva mati
Lucia Debelak ex Hoifdorff
* 28. 10. 1705 Dvorska vas
+ 28. 2. 1781? Kranj?, pokopana na Rodinah?
- 4 Jera Janša¹³
Gertrudis Janscha ex Hrash
* 6. 3. 1685 Hraše
- 5 Jožef Janša¹⁴
Josephus Jansha
* 17. 3. 1693 (kraj ni zapisan)

6 hči¹⁷

7 hči¹⁸

ad 2 Jurij Janša⁹, posestnik, lastnik domačije »pri Kuharjevih«, čebelarjev stric
00 Uršula¹⁰

otroci

- Andrej Janša⁷¹
Andreas Jansha ex Hrash
* 8. 11. 1709 Hraše
Uršula Janša¹⁸
Ursula Jansha ex Hrash
* 29. 9. 1711 Hraše
Jožef Janša¹⁹, posestnik, lastnik domačije »pri Kuharjevih«, čebelarjev bratranec
Josephus Jansha ex Hrashah
* 6. 3. 1711 Hraše
00 29. 1. 1751
Mina Dovžan
Jakob Janša²⁰
Jacobus Jansha ex Hrash
* 2. 7. 1719 Hraše
Janez Janša²¹
Joannes Jansha ex Hrasche
* 24. 11. 1721 Hraše
Marija Janša²²
Maria Jansha ex Hrash
* 4. 3. 1724 Hraše
Marjeta Janša²³
Margarita Jansha ex Hrash
* 17. 6. 1726 Hraše
Elizabeta Janša (Špela?)²⁴
Elisabetha Jansha ex Hrash
* 4. 10. 1728 Hraše
+ 27. 8. 1798? Doslovče?
Helena Janša²⁵
Helena Jansha ex Hrash
* 21. 8. 1731 Hraše

ad III 3 *Matija Janša*¹¹, čebelarjev oče

- * 28. 1. 1683
+ 31. 5. 1752 Breznica
00 28. 2. 1729
*Lucija Debelak*¹², Dvorska vas, čebelarjeva mati

otroci

1 a Neža Janša²⁶

- Agnes Janz ex Hoffdorff*
 * 18. 12. 1729 Dvorska vas
 + po 25. 9. 1757 (po Polonini poroki)
- 2 a Polona Janša²⁷
Apollonia Jansha ex Bresniz; ex Nabresheza
 * 5. 2. 1732 Breznica
 + po 13. 9. 1773 (po čebelarjevi smrti)
 00 25. 9. 1757, župnija Radovljica
 Andrej Kajdiž²⁸, posestnik
Andreas Kaidish (Geüdis)
- 3 a ANTON JANŠA²⁹, slikar, grafik in čebelar
Antonius Jansha ex Bresniz
 * 20. 5. 1734 Breznica
 + 13. 9. 1773 Dunaj, Leopold Stadt 77
- 4 a Uršula Janša³⁰
Vrsula Jansha ex Wresenza
 * 3. 10. 1734 Breznica
 + 20. 8. 1756 Breznica (*Ursula Janshan-ka ex Wresniz*)
- 5 a Janez Janša³¹
Joannes Jansche ex Hrasscha
 * 22. 10. 1738 Hraše
 + pred 13. 9. 1773 (pred čebelarjevo smrtjo)
- 6 a Jakob Janša³²
Jacobus Janscha ex Wresniz
 * 26. 1. 1741 Breznica
 + pred 13. 9. 1773 (pred čebelarjevo smrtjo)
- 7 a Marija Janša³³
Maria Janscha ex Wresniz
 * 10. 4. 1744 Breznica
 + ok. 1748
- 8 a Valentin Janša³⁴, slikar in grafik, adjunkt dunajske slikarske akademije
Valentinus Janscha ex Bresenza
 * 12. 2. 1747 Breznica
 + 11. 8. 1818 Dunaj, Neustift 11
 00 4. 11. 1777 Dunaj (St. Michael)
 Theresia Holstein
- 9 a Lovro Janša³⁵, slikar in grafik, profesor na dunajski slikarski akademiji
Laurentius Janscha ex Wresniz
 * 30. 6. 1749 Breznica
 + 1. 4. 1812 Dunaj (Mariahilf 87, z. Gold. Ochsen)
 00 19. 9. 1766 Dunaj (St. Ulrich)
 Theresia Rindfleisch, hči Johanna Michaela, izdelovalca ohišij za ure, in Marije Ursule
 * 29. 4. 1760 Dunaj, Spittelberg, z. Rotten Apfel (Pf. St. Ulrich)
 + 29. 1. 1806 Dunaj, Mariahilf 87
- ad 8 a Valentin Janša³⁴, slikar in grafik itn., čebelarjev brat
 * 12. 2. 1747 Breznica
 + 11. 8. 1818 Dunaj, Neustift 11
 00 4. 11. 1777 Dunaj, St. Michael
 Theresia Holstein
 otroci
 Marijana Janscha³⁶
 * ok. 1778
 00 pl. Basl
 Elizabetha Janscha³⁷
 * ok. 1792
 00 Buder (Budur?)
 Franz Janscha³⁸, slikar dunajske porcelanske manufakture
 * 1784 Dunaj
 + 7. 1. 1860 Dunaj, Neu-Lerchenfeld
 00 4. 10. 1808
 Elisabeth Waldvogel, vdova po Georgu Köglerju
 otroci
 1 b Rudolf Franc Janscha³⁹, zlatovezec, risar in entomolog; l. 1846 ustanovil zlatovezno obrt
 * 1868
 00 Maria Janscha⁴⁰, zlatovezilja
 2 b Edward Janscha⁴¹, pevec («Volksänger»)
 + 1881
 neporočen
- ad 1 b Rudolf Franc Janscha³⁹, zlatovezec, risar in entomolog
 + 1868
 00 Marija, zlatovezilja
 otroci
 Rudolf Wilhelm Janscha⁴², zlatovezec
 * ok. 1850
 + 1907
 00 1882
 Ana⁴³, zlatovezilja, leta 1925 še živela na Dunaju
 Edward Janscha⁴⁴, zadnji Valentinov moški potomec
 + med prvo svetovno vojno umrl v bolnišnici
 00 dvakrat poročen
 otroci pomrli pred njim
 Magdalena Janscha⁴⁵
 Marija Janscha⁴⁶
 * 15. 2. 1852
 leta 1925 še živela na Dunaju
 00 vdova po visokem državnem uradniku; zadnja ženska potomka Valentinovega rodu
 Materin rod
 I Jakob Debelak⁴⁷, čebelarjev praded po materini strani
Jacobus Debellack ex Hoffdorff
 * ok. 1633

+ 22. 8. 1708 Dvorska vas
00 ...
Helena⁴⁸

otroci

II 1 Jernej Debelak⁴⁹, posestnik, čebelarjev
ded po materini strani

Bartholomaeus Debelahk ex Hoffdorff

* 22. 8. 1667 Dvorska vas

00 ...

2 Jera Debelak⁵⁰

Gertrudis Debelak

* 6. 2. 1682 (Dvorska vas)

Marija⁵¹

* ok. 1673

+ 12. 4. 1708 Dvorska vas (35 let)

otroci

Jožef Debelak⁵²

Josephus Debelak ex Hoffdorff

* 10. 2. 1696 Dvorska vas

Marina Debelak⁵³

Marina Debelak ex Hoffdorff

* 25. 1. 1699 Dvorska vas

Jera Debelak⁵⁴

Gertrudis Debellak ex Hoffdorff

* 20. 2. 1701 Dvorska vas

Primož Debelak⁵⁵

Primus Debelak ex Hoffdorff

* 11. 5. 1703 Dvorska vas

Lucija Debelak⁵⁶, čebelarjeva
mati

Lucia Debelak ex Hoffdorff

* 28. 10. 1705 Dvorska vas

+ 28. 2. 1781? Kranj?

Lenart Debelak⁵⁶

Leonardus Debellak ex Hoffdorff

* 20. 10. 1707 Dvorska vas

+ 3. 9. 1708 Dvorska vas

KRATICE

AS	Arhiv Slovenije, Ljubljana
Mihelič	Stane Mihelič: <i>Anton Janša. Slovenski čebelar. Njegovo življenje, delo in doba.</i> Ljubljana 1934.
Navratil 1883	J(Ivan) Navratil, Anton Janša. <i>Slavni kranjski čebelar. V: Spomenik o šestoletnici začetka habsburške vlade na Slovenskem.</i> Ljubljana 1883.
Navratil 1884	J(Ivan) Navratil, Janša Lovro pa Valentin, slikarja slovenska. <i>Letopis Matice Slovenske za leto 1884.</i> Ljubljana 1884.
NŠKALJ	Nadškofijski arhiv v Ljubljani
Perc	Martin Perc, <i>Pri Anton Janševih sorodnikih na Dunaju. II. Slovenec LIII, št. 213, 22. 9. 1925</i>
M	knjiga smrti župnije Radovljica. NŠKALJ
P	poročna knjiga župnije Radovljica. NŠKALJ
R	rojstna knjiga župnije Radovljica. NŠKALJ
Schöny	Heinz Schöny: <i>Wiener Künstler-Ahnen. Genealogische Daten und Ahnenlisten. Wiener Maler. 1. Mittelalter bis Romantik.</i> Wien 1770

OPOMBE

¹ Anton Linhart: *Versuch einer Geschichte von Krain und den übrigen Ländern der südlichen Slaven Österreich.* II. Bd. Laibach 1791, pp. 327—328.

² J(Ivan) Navratil, Anton Janša. *Slavni kranjski čebelar. V: Spomenik o šestoletnici začetka habsburške vlade na Slovenskem.* Ljubljana 1883, pp. 142—144, 147.

³ Stane Mihelič: *Anton Janša. Slovenski čebelar. Njegovo življenje, delo in doba.* Ljubljana 1934, pp. 82—88.

⁴ Mihelič, 54

⁵ Mihelič, 54

⁶ M 1657—1723; 31 a; Mihelič, 54

⁷ M 1724—44, 18

⁸ R 1667—1680, 124

⁹ R knjige, naštete pri 9 otrocih (Andrej, Uršula, Jožef, Jakob, Janez, Marija, Marjeta, Elizabeta, Helena); Mihelič, 53, 54.

- ¹⁰ R knjige, naštete pri 9 otrocih (Andrej, Uršula, Jožef, Jakob, Janez, Marija, Marjeta, Elizabeta, Helena).
- ¹¹ R 1680—89, 24 a; P 1686—1737, 139; M 1656—1773, 71 a; Mihelič, 54, 55; *Reperitions Extract über die Herrschaft Rattmansdorf im Obern Viertel Crain, Hof Bresniz*, — AS; *Stiftregister 1794*, gospostvo Radovljica, RDA LK 282 (posestvo še vedno pod imenom + očeta Matija, umrlega 1752) — AS; — *Izvolečki iz urbarja gospostva Radovljica s. d.* (18. stol.) RDA LK 282 (Radovljica) — AS.
- ¹² R 1701—20, 45; P 1686—1737, 139; Navratil 1883, 152; Navratil 1884, 28; Mihelič, 54; Schöny, 123.
- ¹³ R 1680—1689, 45
- ¹⁴ R 1689—1701, 42 a; Zbirka urbarjev (Radovljica) II, 17 u, Hraschach No. 4 in 5. — AS
- ¹⁵ Mihelič, 54
- ¹⁶ Mihelič, 54
- ¹⁷ R 1701—1720, 98
- ¹⁸ R 1701—20, 166
- ¹⁹ R 1701—20, 183 a; Mihelič, 53
- ²⁰ R 1701—20, 215
- ²¹ R 1720—32, 29 a
- ²² R 1720—32, 61 a
- ²³ R 1720—32, 90 a
- ²⁴ R 1720—32, 121 a
- ²⁵ R 1720—32, 172
- ²⁶ R 1720—32, 140 a; Mihelič, 56
- ²⁷ R 1720—32, 178 a; P 1737—, 113; Navratil 1883, 152; Navratil 1884, 28; Mihelič, 56
- ²⁸ P 1737—, 113; Navratil 1884, 28; Mihelič, 56
- ²⁹ R 1732—, 36; M *Sterbprotocoll*, Tomus I. Fol., 321, Pfarre St. Leopold, Wien II, 13. Sept. 1773— Erzbischöfl. Archiv, Dunaj; Mihelič, 55, 78—79; Schöny, 123
- ³⁰ R 1732—40, 84 a; M 20. avg. 1756
- ³¹ R 1732—40, 137
- ³² R 1740—1749, 17 a
- ³³ R 1740—49, 72 a
- ³⁴ R 1740—49, 12. feb. 1747; Navratil 1884, 27; Schöny, 123
- ³⁵ R 1794—1758, 1; Navratil 1884, 3; Schöny, 123
- ³⁶ Navratil 1884, 27; Mihelič, 58
- ³⁷ Navratil 1884, 27; Mihelič, 58
- ³⁸ Navratil 1884, 27, 28, 32; Mihelič, 58; Schöny, 123
- ³⁹ Navratil 1884, 29, 30, 33—34; Perc, 2
- ⁴⁰ Navratil 1884, 30
- ⁴¹ Navratil 1884, 31; Perc, 2, 3
- ⁴² Navratil 1884, 28; Perc, 2
- ⁴³ Perc, 3
- ⁴⁴ Perc, 3
- ⁴⁵ Perc, 2
- ⁴⁶ Perc, 2, 3
- ⁴⁷ M 1657—1723, 27
- ⁴⁸ R knjige otrok Jerneja in Jere
- ⁴⁹ Graščinski arhiv Bled, fasc. 29 (18. sept. 1730) — AS; R 1667—1680, 11; M 1657—1723, 27; — po matičnih knjigah sodeč, je bil Jernej Debelak dvakrat poročen. Otrok iz drugega zakona v rodovniku ne naštevam. Vsi so bili rojeni v Dvorski vasi. Za očeta je imenovan Jernej Debelak, za mater pa Marija; Mihael, roj. 22. 9. 1709; Jurij, roj. 31. 3. 1713, pokopan v Kropi 23. 8. 1714; Elizabeta, roj. 6. 11. 1715, pokopana v Kropi 22. 2. 1716; Neža, roj. 10. 1. 1718, pokopana v Kropi 22. 5. 1718; Jernej, roj. 18. 8. 1721.
- ⁵⁰ R 1680—89, 15 a
- ⁵¹ M 1657—1723, 26
- ⁵² R 1689—1701, 77
- ⁵³ R 1689—1701, 111
- ⁵⁴ R 1689—1701, 134

⁵⁵ R 1701—1720, 20

⁵⁶ R 1701—1720, 68 a; 1657—1723, 27

Pri zbiranju podatkov sta mi ljubeznivo pomagali prof. E. Umek iz Arhiva Slovenije in s. A. Jama iz Nadškof. arhiva v Ljubljani. Za pomoč se jima zahvaljujem.

ZUSAMMENFASSUNG

Dieser Artikel befasst sich mit der Herkunft der Familie des Bienenzüchters und Malers Anton Janscha und zwar väterlicher- sowie auch mütterlicherseits. Die Familie des Vaters, sowie auch der der Mutter entstammt aus rüstigem slowenischen Geschlecht. Diese Angaben wurden aus den zurzeit noch erhaltenen Matriken der Pfarre Radovljica, zu welcher alle Dörfer der Vorfahren der Bienenzüchter gehörten, entnommen: Hraše, Breznica und Dvorska vas. Bei einem jeden Namen, Familiennamen und Ortsnamen ist auch jene Form angegeben, welche im Original vorzufinden ist. Bei einer jeden Person des Stammbaumes ist auch die Herkunft der Angabe angeführt. So manche Angabe konnte man aber zurzeit nicht mehr nach den Original-Urkunden verifizieren, denn gerade nach den Dokumenten des Geburtshauses der Janscha, welche der Pfarrer Avsec verwahrte, ging jede Spur verloren. Aus diesen Dokumenten jedoch hat aber die Daten, der noch heute lebende Professor Mihelič, entnommen und sie in seinem Buche im Jahre 1934 publiziert.

Mit der Frage der Schreibkenntnisse und der Kenntnisse der deutschen Sprache von Anton Janscha, befasst sich die Autorin dieses Artikles nicht im Detail, wohl aber erwähnt sie den ersten »Schuldigen« dieser Behauptung, Anton Janscha's Landsmann und Zeitgenosse Anton Tomaž Linhart (Radovljica 1756—1795 Ljubljana), nach dessen Angaben auch andere Autoren die Daten übernommen haben, unter ihnen auch der in Ljubljana geborene Constant von Wurzbach (Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich II. Th., Wien 1863, pp.89-91). Die Angaben von Wurzbach sind öfters unzuverlässig und entsprechen auch nicht den Tatsachen (die Geburtsdaten, Geburtsorte, die Verwandtschaft von Anton, Valentin und Lorenz, die Jahreszahl der ersten Ausgabe »Abhandlung von Schwärmen«, die Frage der malerischen Bildung von Anton Janscha). Die Autorin bemerkt hierzu, dass diese Frage noch nicht geklärt ist, jedoch haben sich damit bereits Ivan Navratil,² besonders aber Stane Mihelič, kritisch befasst.

Die Nachforschungen bezüglich der malerischen Tätigkeit der Brüder Janscha, sind noch nicht abgeschlossen, besonders aber betreffend des Opus des jüngsten unter ihnen, Lorenz Janscha, wo die mit Geduld gesammelten Werke, welche in Österreich, Jugoslawien und andernorts verstreut sind, ein interessantes Bild seiner malerischen Fähigkeiten ergeben könnten.

Aus dem Geschlechtsstamm der Janscha entstammt ausser der schon erwähnten drei Brüdern, noch der Maler der Wiener Porzellanmanufaktur, Franz Janscha und drei weitere Mitglieder, welche sich mit der Goldstickerei befassten. Rudolf Janscha soll sich mit Entomologie befasst haben, Eduard Janscha wird aber in der Literatur als Volkssänger bezeichnet.

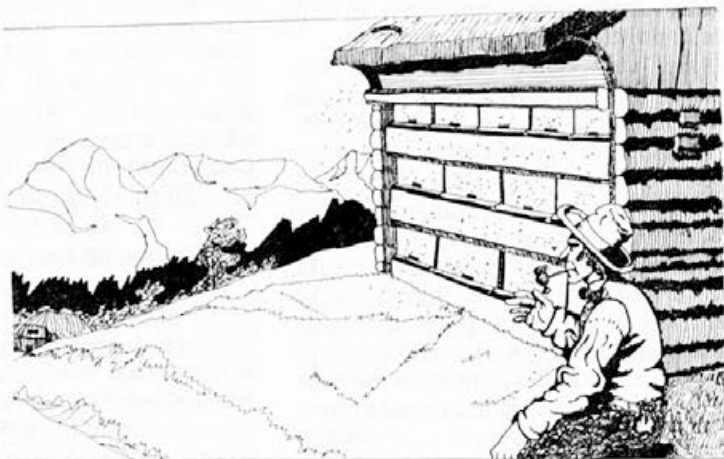
MOJI PRVI STIKI S SLOVENSKIM ČEBELARJEM

LOJZE KASTELIC

Prevzeti od blesteče pojave Antona Janše in njegovih snovanj na našem narodnostnem obzorju, katerih se z občudovanjem in spoštovanjem spominjamo v letošnjem jubilejnem letu, nekako pozabljamo na našega drugega, nič manj blestečega jubilanta — **Slovenskega čebelarja**.

Pisati o pomenu in vlogi Slovenskega čebelarja v naši čebeloreji skozi 7 in pol desetletij ni lahka naloga. Izluščiti najpomembnejše od vsega, kar je bilo objavljenega v tem našem najstarejšem strokovnem glasilu v tričetr stoletja, je skoro nemogoče, kajti vse, kar je bilo v njem napisanega, je bilo za slovenske

Te podobe se starejši slovenski čebelarji najbrž dobro spominjajo. V prvem stoletju je krasila zaglavje Slovenskega čebelarja skoraj tri desetletja...

Pred 75 leti — točno 24. januarja 1898 — se je v pisarni Kmetijske družbe sešlo 30 najvidnejših takratnih čebelarjev na prvi občni zbor novoustanovljenega Čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko. Na tem občnem zboru so med drugim potrdili tudi sklep pripravljalnega občnega zbora z dne 8. 11. 1897, da »se začne z izdajanjem strokovnega društvenega glasila, ki naj se imenuje **»Slovenski čebelar«**. Uredništvo glasila so poverili takratnemu nadučitelju v Šmartnem pod Šmarno goro **Frančišku Rojini**.

čebelarje takrat in je še danes nadvse pomembno in koristno. Ocene in hvale speve posameznim prispevkom, kakor tudi življenjskim delom naših čebelarskih velikanov, ki so se uveljavili in za blesteli v vrsticah Slovenskega čebelarja, prepuščam preučevalcem zgodovine slovenskega čebelarstva. Na tem mestu bi rad le povedal, kakšno vlogo je igral Slovenski čebelar pri mojem spoznavanju čebel in čebelarjenja, kako me je vzgajal in vodil že na samem začetku mojega čebelarjenja.

Po navadi se začno taka pripovedovanja z opisovanjem prvih naukov, ki

jih dobiva začetnik v svojem strokovnem glasilu za svojo stroko. Prvi stiki med strokovnim glasilom in nadebudnim začetnikom so po navadi zelo pri srčni in pristni, kajti znanja željan začetnik brez pridržkov sprejema vse, kar prebere v njem. To se je dogajalo in se najbrž še dogaja večini novopečenih članov naše lepe bratovščine, ko se prvič seznanijo s Slovenskim čebelarjem.

Pri meni pa so bili prvi stiki s Slovenskim čebelarjem čisto drugačni. Po njegovih vrsticah nisem hlastal zato, da bi našel v njih napotke, kako bi ogrebel prvo roj, ali kako bi napravil iz ene čebelne družine dve, niti kako bi najceneje prišel do panja. Ko sem mrzlično iskal med članki in prispevki, sem jih iskal in tudi našel bogato zakladnico klenih izrazov, pristnih besedi in jedrnatih stavkov. Zgodilo pa se je takole.

Kot večina srednješolcev sem tudi jaz poskušal s pisateljevanjem. V tem prizadevanju sem se znašel pred dokaj veliko revščino stila in izrazov, s katerimi sem razpolagal. Zato sem z vnemo prebiral vse, kar mi je prišlo pod roke, da bi si na ta način obogatil svoje pisateljske zmožnosti, kajti želja za pisateljevanjem je bila velika in pubertetniško vsiljiva. Zavest, da mi do pisateljskih sposobnosti še precej manjka, je postala boleče prisotna posebno pri poskusu prevajanja neke knjige, katerega sem se lotil z dvema sošolcema.

V takem razpoloženju mi je prišlo v roke nekaj vezanih letnikov Slovenskega čebelarja, ki ga je v tistem času urejeval sloviti urednik Avguštin Bukovec. Na nekem mestu sem odkril njegovo samohvalo, češ da je po oceni pesnika Otona Župančiča njegov list po izrazo-

slovju, pristnosti jezika in prefinjenem stilu eden najboljših, kar jih je v tistem času izhajalo v slovenskem jeziku.

To resnico sem kmalu tudi sam doobra spoznal! Letniki, ki so mi prišli v roke — bili so 39., 40., 41. in 42. letnik — in katere sem prebral tako rekoč v eni sapi, so mi z vsakim prebranim stavkom potrjevali. Vse je bilo napisano tako preprosto, domače in razumljivo, da je bilo branje zelo velik užitek. Stavki, najsi jih je napisal urednik ali pa tedanji odlični sodelavec Žnideršič, Peternel, Rojc, Mayer, Kobal, Verbič, Martelanc in mnogi drugi, so bili jedrnat in lepo oblikovani. Snov, o kateri takrat še nisem imel niti pojma, se je kar sama vsiljevala v dojemanje, tako je bila podana. Skratka, strokovne, občasnih celo znanstvene teme, so bile obdelane tako, da so dosegale zavidljivo umetniško višino in literarno vrednost. Zdi se mi, da je takrat preživljal Slovenski čebelar svoj zlati vek!

Razumljivo je, da sem poleg literarne vrednosti, katero sem v Slovenskem čebelarju takrat pravzaprav iskal, našel v njem tudi vso privlačnost in lepoto čebelarjenja. Spoznavanje čebel, njihovega življenja in dela ter spoznavanje lepote narave skozi ta drobna bitja, je podzavestno pronicalo vame. Nehote sem vzljubil čebele, čebelarjenje in čebelarje. Hkrati se je v meni porodila iskrena želja, da tudi sam postanem član te lepe bratovščine.

In ko se je ponudila prva priložnost, sem kupil 30 AZ panjev in 20 čebelnih družin. Postal sem čebelar!

Takšni so bili moji prvi stiki s Slovenskim čebelarjem!

OBVESTILO

Čebelarско društvo Kranj bo imelo letni občni zbor v nedeljo, 18. marca 1973 ob 9. uri v prostorih gostilne FINK v Kranju, poleg avtobusne postaje.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MARCU

IVAN KRAJNC

V mesecu marcu začne navadno že toplejša vreme. V naravi se že vse budi. Prve znanilke pomladi so zgodnje spomladanske cvetice, ki ob sončnih dneh privabljajo čebele iz panjev. Prav veselje je gledati, kako prinašajo na nožkah cele koščke rumene obnožine. Vendar vedno ni vse tako lepo. Ko posamezni oblaki zakrijejo sonce, marsikateri čebela ne more več v panj in tako nesrečno konča vsa otrpla med potjo domov. Za propad čebel je posebno nevarna spomladanska resa in vrba.

Če v bližini čebelnjaka ni tekoče vode, moramo čebelam napraviti **napajalnik**. Nanj se čebele navadijo, ako desko napajalnika v zgodnji pomladi, ob prvem čistilnem izletu, malo pomažemo z medom. Vodo v rezervoarju moramo zamenjati vsake 3 do 4 dni. Čebele se na napajalnik tako navadijo, da vse leto odnašajo vodo le od tam. Dobro je, če vodi dodamo malenkostno količino soli. Ta je čebelam potrebna in tudi voda se ne kviri tako hitro, če ji dodajamo ščepce soli.

Prvi pomladanski pregled čebel je neobhodno delo, ki ga noben čebelar ne bi smel zanemariti. Tisti, ki je svoje čebele zazimil z mladimi maticami, bo imel mnogo manj skrbi in dela kot čebelar, ki ima v panjih matice razne, nepoznane starosti. Slednji kaj lahko doživi tudi grenka zaočaranja.

V zgodnji pomladi ne smemo brez potrebe in na dolgo brskati po panjih. Spomladi se pri vsakem odpiranju iz panja izgublja toplota, ki je prav v tem času, ko še niso družine razvite, neobhodno potrebna zalegi. Če je pregled res potreben, potem moramo vsako delo opraviti zelo hitro in čimprej zapreti panj. Za vsako delo si moramo pripraviti ves potreben material in orodje tako, da poseg opravimo čimprej. Pri nižji temperaturi pod 12 °C panjev ne smemo pregledovati, niti takrat ne čistimo dna panjev, temveč pri sumljivih družinah napravimo le bežen pregled. Popoln pregled ter čiščenje dna panjev in pri nakladnih panjih zamenjavo podnic opravimo pozneje, ko bodo dnevi toplejši.

Izkušen čebelar bo imel pri prvem pomladanskem pregledu kaj malo opravkov. Po donosu cvetnega prahu čebelar z gotovostjo ugotovi, da panj ima matice; kakšna je matica, bo pa ugotovil pozneje pri nadrobnejšem pregledu, ko se bo tudi odločil, če jo bo pustil ali zamenjal. V glavnem je potrebno posvetiti skrb tistim panjem, katerim čebele ne prinašajo cvetnega prahu. Potrebno je tudi posebno skrb posvetiti panjem, ki šu-

mijo, ali pa čebele lazijo po bradi in po prednjem delu panja. Taka družina je sumljiva. Ko tak panj odpremo, redno ugotovimo, da nima matice, ker je pozimi umrla. Če je družina močna, lahko dodamo v maticnici matico, če jo imamo v rezervi. Če rezerve nimamo, združimo družino s sosednjo. Pri nakladnem panju prislonimo na brado sosednjega panja široko desko, na katero ometemo čebele, panj pa odstranimo. Čez nekaj dni se čebele uletijo na novem mestu. Pri AŽ panju panj zapremo, a družino otresemo na večji papir pred čebelnjakom. Čebele se kaj kmalu izprosijo vstop v drug sosednji panj.

Popolni pregled čebel opravi vsak čebelar po svoje. Večji čebelarji prav gotovo ne bodo imeli toliko časa, da bi tako nadrobno izvedli to nalogo kot manjši čebelar. Dela na večjem čebelarstvu zmanjšamo na najpotrebnejše, zato ne moremo napraviti recepta, ki bi veljal za vse. V glavnem je potrebno odstraniti nepotrebno staro satje, kraju primerno zapažiti gnezdo, očistiti dna panjev in pri nakladnih panjih podnice, dodati manjkajočo hrano, dražilno krmiti, zamenjati matice in združiti slabiče. Vendar pa je potrebno, da vsak čebelar ugotovi kakovost zalege, zalogo hrane in zdravje čebel ne glede na število panjev.

Pri pregledu zalege ugotavljamo, **kakšna je matica**: 1. če je zalega strnjena in ravna, je matica dobra; 2. če je zalega razmetana, pa vendar ravna, je plodnost matice popustila ter ne objublja napredka družine. Tako matico moramo zamenjati ali ako nimamo rezerve, družino združiti; 3. če je zalega razmetana in grbasta, je matica trotovka. Taka matica je izčrpala semenčice, kar vodi do propada družine; 4. če je zalega razmetana in grbasta, a v posameznih celicah na satju opazimo več jajčec, potem je to trotar. V takem panju zalegajo lažne matice, tj. čebele; 5. normalno pokrita in razmetana zalega, kakor je omenjeno pod 2. je lahko tudi znak evropske, tako imenovane pohlevne gnilobe. V vsakem od navedenih primerov mora čebelar vedeti, kaj mu je storiti. Če bo reševal slabiče ali jih bo likvidiral, je odvisno od njega samega. Čebelarji z manjšim številom panjev vzamejo vse take primere preveč tragično. Čeravno ni nikakršnega ekonomskega razloga, hočejo za vsako ceno rešiti take družine. Slabotnih družin s starimi čebelami, kakor je to primer z družinami, kjer najdemo trotovke, ali trotarje, kjer zalegajo čebele, ni pametno niti opravičljivo reševati. Nje je najbolje likvidirati.

tj. njihove čebele združiti s sosednjimi panji. Tudi če jih rešimo, od njih ne moremo pričakovati v prihodnji sezoni ničesar, ker se počasi in prepozno razvijejo. Ekonomsko opravičeno je rešiti le močne družine z mladimi čebelami, kjer se z dodajo mlade matice prekinjenje v zaleganju ne bi občutilo.

Če je vredno rešiti družino, v kateri zalega trotovka, potem najprej odstranimo staro matico in vso trotovsko zalego. Nato družini dodamo mlado matico in družino nakrmimo. Okvirje s trotovsko zalego damo normalnim družinam, kjer se troti izležejo in se satje ohrani. Matico dodamo v maticnici.

Še bolje je, če taki družini dodamo prašiček polovičarja. V vsakem primeru pa moramo, posebno začetniki, matico pripraviti. Ob strani damo novo družino ne da bi pripravili matico; nato s časopisnim papirjem pregradimo satje dodane družine in potem dodamo

ostalo satje s prvotno družino v panj. Vse skupaj malo podkadimo, pustimo odprt panj vsaj deset minut in ga potem zapremo.

Pri nakladnem panju niti ni potrebno umoriti stare matice. Enostavno odpremo panj, čez naklado položimo časopisni papir in na vse to položimo naklado z mlado matico. Ko čebele pregrizejo papir, se združijo in čebele mlade matice same umorijo staro matico na poti skozi spodnjo naklado proti žrelu panja.

Čas je zlato, zato menim, da najbolj velja preizkušena metoda: močne družine, ki jih naj bo čimveč v rezervi in obilo zimske zaloge hrane. S tem bomo dosegli velike donose z najmanj dela.

Posebno pozornost bomo v tem času posvetili raznim čebelnim boleznim, o čemer je pa že dosti napisanega v našem glasilu.

Spomladni klici so vabljivi, so pa lahko tudi usodni za čebele

ČEBELARSKA DRUŠTVA IN DRUŽINE, KI DOSLEJ ŠE NISO POSLALA SEZNAMA ČLANOV, PROSIMO, DA TO STORE ČIMPREJ!

EUODIA DANIELLII — PRI NAS DOSLEJ NEZNANO MEDOVITO DREVO

F. IN A. CIMERMAN

Toliko obetajoči mladi strokovnjak, čebelar in sodelavec našega glasila, biolog FRANCI CIMERMAN, je vse do zadnjega dne svojega življenja snoval in delal v prid našega čebelarstva. Z njegovo smrtjo je nastala občutna vrzel v naših čebelarskih vrstah in v vrstah naših sodelavcev, ki ne bo lahko nadomestljiva.

Neposredno pred svojo smrtjo je pripravil za Slovenskega čebelarja še spodnji prispevek iz svoje bogate zakladnice, kar kaže na njegov posluš za slovensko čebelarstvo in Slovenskega čebelarja.

Uredništvo

To poročilo navezujemo na članek »Varujmo in izboljšujmo čebeljo pašo« (Slov. čebelar, 3, 70, 1972), v katerem smo dali nekaj misli o nevarnostih, ki groze čebelarstvu zavaljo vedno slabših pašnih razmer, ki nastajajo zaradi človeških posegov v naravo. Skušali smo prikazati nekaj preprostih možnosti za izboljšanje čebelje paše, med drugim pomen posajevanja medovitih dreves — listavcev, s čimer dosežemo obogatitev nektarske in pelodne paše.

Pri pregledovanju literaturnih podatkov smo naleteli na zanimiv opis H. G. Wagenerja (Nordwestdeutscher Imker, 23, 9, 264, 1971), ki ga je vredno v tej zvezi posredovati našim bralcem. Gre za medovito drevo, ki je doma na Kitajskem, v Evropi pa je razen v botaničnih vrtovih nepoznano. Pri nas raste v botaničnem vrtu v Zagrebu. Latinsko se imenuje *Euodia* (obstajajo razne vrste), v Ameriki mu pravijo *bee-bee tree*, v Nemčiji pa *Wohlduftraute* ali pa tudi *Hunderttausend-blüttenbaum*. V botaničnem vrtu v Darmstadtu so pred nekaj leti opazili, da čebele močno obletavajo cvetoča drevesa od poznega poletja do zgodnje jeseni.

Botanično spada drevo v družino *rutic* (*Rutaceae*), kamor prištevamo med drugimi tudi po naših vrtovih rastočo, blagodišečo vinsko *rutico*. Med najbolj znanimi zastopniki družine pa so *citrusi*. Vse vrste odlikuje vsebnost eteričnih olj. Tudi »čebelje drevo«, če ga smemo po naše tako imenovati, s svojim vonjem močno privablja čebele. *Euodia*

daniellii cveti od sredine avgusta do konca septembra, druga vrsta *E. velutina* pa mesec dni prej. Številni majhni cvetovi so belkasto do rumenkasto zeleni in združeni v grozdastih klasih velikosti do 25 cm. Po cvetenju se razvijejo številni purpurno rdeči plodovi. Listi so podobni listom jesena, so neparno pernat in postanejo 30 do 40 centimetrov dolgi.

Drevesa cvetijo približno 8 let potem, ko smo jih posejali, oziroma 3 do 4 leta po presaditvi. V ugodnih razmerah, to je na toplih in zaščitenih mestih, kjer uspeva tudi vinska trta, zrastejo v nekaj letih v mogočna drevesa, do višine 10 m. Zaradi okrogle zgradbe krošnje dajejo gosto senco. Zavaljo rdečih plodov pa so jeseni prijeten okras vrtu. Koristi čebeljega drevesa so predvsem v tem, da nudi čebelam v veliki meri pelodno pašo in obilo medicinske v času, ko pri nas nobeno drugo drevo ne cveti več. Pozimi daje s plodovi izdatno zimsko hrano pticam pevkam. Semena kale šele potem, ko so zmrznila. Mlade rastlinice so občutljive za mraz, če pa jih pokrijemo, moramo paziti, da nam mladih dreves ne obglodajo miši.

Po posredovanju dr. V. Strgarja, direktorja Botaničnega vrta v Ljubljani, smo dobili nekaj semen tega drevesa iz botaničnih vrtov Simeria (Romunija) in iz Mainza, za kar se na tem mestu najlepše zahvaljujemo. Semena so v zabožkih lepo vzkalila in zraslo je nekaj desetlin rastlin. Videz pol leta sta-

rega drevesca je spodbuden. Če bodo rastline uspešno prezimile, jih bo nekaj na razpolago pri Janezu Cimermanu. Na ta način bi želeli to pri nas neznano drevo poskusiti vzgojiti. Upamo, da se bo prilagodilo našim razmeram in da bo sčasoma postalo tudi našim čebe-

lam nov, tako potreben izvor hrane. Idealno bi bilo, če bi ga v dogovoru z odgovornimi forumi posadili v večjih količinah (večetne sadike bi lahko nabavili v Nemčiji) vzdolž naših cest ali v parkih okrog novih stanovanjskih naselij.

PREZIMOVANJE POVZROČITELJEV GOZDNE MANE

Dr. ing. Oldrich **Haragsim** iz znanstvenega zavoda za čebelarstvo v Dolu na Češkoslovaškem je objavil pod zgornjim naslovom izredno zanimiv in poučen članek, ki ga bodo tudi slovenski čebelarji z veseljem prebrali.

Bionomija povzročiteljev gozdne mane je brez dvoma zelo zanimiva, toda brez ugovora pri vseh rodovih tudi zelo zapletena. Kajti vsaka družina, vsaka vrsta in celo mnogi rodovi imajo svoj lasten značilen razvojni krog. Vse entomološke knjige obravnavajo ta razvoj v obliki kroga. Ta razvojni obrazec natančno prikazuje, v kateri razvojni stopnji se trenutno nahaja povzročitelj medenja. Razvojne cikle (zaključne kroge) posameznih žuželk, ki izločajo gozdno mano, morajo predvsem poznati poročevalci gozdno-opazovalne službe in seveda prevaževalci sami, da pravilno ocenijo in izkoristijo morebitno gozdno medenje.

Ko opazujemo v črtežu življenjsko pot listnih ušic, vzemimo hojevo ušico, ugotovimo, da pripada jajčecu v tem krogu najdaljša doba. V tej dobi preživlja rod najneugodnejšo dobo — zimski čas. V poletnem ugodnejšem času se ušice razmnožujejo partenogenetično, se pravi, da se deviške samice brez pa-

ritve razmnožujejo, v mnogih primerih celo kotijo žive ušice. Toda kako je mogoče, da iste ušice ob določenem času ležejo jajčeca, iz katerih se razvijejo samci in samice, ki postanejo starši novih rodov?

Listne ušice in kaparji se hranijo s sladkorji in aminskimi kislinami, ki se pretakajo v obliki asimilatov skozi tanke sitke zelenih rastlin. Vendar se sok skozi vso rastno dobo ne pretaka vedno z isto napetostjo skozi cevčice. Najmočnejši je pretok na pomlad, ko rastline bujno rastejo. Preko poletja pa, ko lesenijo mladi poganjki in zbira rastlina rezervno hrano in tvori zimsko popje, se sokovni pretok zmanjšuje. Na jesen, ko odpada listje in rastline izgubljajo vlago, pojenjuje pretok sokov, dokler ne doseže tik pred zimo najnižjega stanja. Ta letni pretok sokov je v rastlinah dedno utrjen in ugodno ali neugodno vreme ga moreta le malenkostno spremeniti. Nihanje napetosti v pretoku sokov je združeno tudi s stalnim spreminjanjem vsebine. Spreminja se kemična sestava soka, od pomladi proti jeseni se niža beljakovinska sestavina, spreminjajo pa se tudi medsebojne povezave aminskih kislin.

Pazljivemu opazovalcu ne uide dejstvo, da se ušice pripravljajo na zimo v istem tempu, kot prehaja poletje v

Razvojni krog hojeve ušice

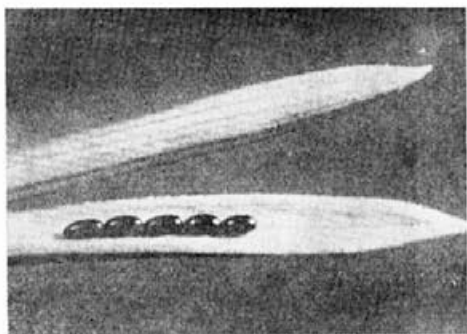
jesen in jesen v zimo. Ugodno ali neugodno vreme jeseni komaj kaj vpliva na pripravlanje listnih ušic za prezimovanje. Že proti koncu avgusta se začne kvantitativna sprememba sokovne hrane in pojavlja se nova vrsta ušice, ki se tako po obliki kot tudi anatomsko povsem razlikuje od dosedanje generacije. To so tako imenovani gino-pari ali seksupari, se pravi, to so prave samice brez kril in krilati samci. To so starši prihodnih rodov. Kadar te nove oblike ušic spolno dozori, poiščejo krilati samci samice ter se z njimi pari.

Zanimivo je, da se samice nekaterih vrst pred paritvijo zbirajo na določenih prostorih, kjer po paritvi odložijo po več tisoč jajčec (*Lachnus roboris*). Samci poginejo po večkratni paritvi, samice pa živijo po zaleganju še dalje, dokler jih ne pomori pomanjkanje hrane ali prva slana. Pri nekaterih listnih ušicah se pojavlja generacija staršev že sredi poletja. Njihova jajčeca trajajo od poletja do prihodnje pomladi; zaradi te

dolge dobe so izpostavljena zelo veliki nevšečnostim.

Način, kako in kam polagajo ušice svoja jajčeca, je zelo različen. Na iglavcih odložijo jajčeca na iglico, ki preko zime ne odpade. Ušice, ki živijo na macesnih, odlagajo jajčeca na drevesno lubje. Na listavcih skrivajo ušice jajčeca pod lubove razpoke na vejicah ali pod hrapavo lubje na deblu. Mnoge ušice spravljajo jajčeca pod razpoke brstičnih listov.

Znana zelena hojeva ušica (*Cinara pectinatae*) odlaga posamična jajčeca na sredino spodnje strani iglic. Macesnova lubna ušica (*Cinara laricis*) jih odlaga posamič pod lubje olesenelega brstiča. Lipova ušica (*Eucalyptus tiliae*) in javorova ušica (*Chetophorus aceris*) odlagata jajčeca v večjih ali manjših nepravilnih skupinicah pod lističe popkov ali na lubje vejic. Na borovih iglicah zlahkoto opazimo niz 5 ali 6 jajčec, ki jih zalega borova ušica (*Cinara species*).

Leglo borove ušice

Temnorjava hrastova ušica (*Lachnus roboris*) zalega v velikih kolonijah temna jajčeca, ki ležijo včasih tudi v dveh do treh plasteh.

Jajčeca listnih ušic so kaj raznovrstna. Pri nekaterih se vrhna kožica sveti, pri drugih je motna, nekatera jajčeca so lisasta, površina je včasih hrapava, največkrat gladka. Pri nekaterih vrstah so jajčeca pokrita z voščenimi luskinami ali celo s pravcatim voščenim puhom, ki ga proizvajajo ušice kar ob zaleganju. Po obliki razločujemo tri vrste: jajčasto, sodčkasto ali klobasasto, navadno je do 2 mm dolga in pol mm debela. Navadno so temnorjave ali črnikaste barve. Le redke vrste ušic ležejo zelena, oranžna ali siva jajčeca. S starostjo barva jajčec potemni.

Rodnost listnih ušic je kaj različna. Nekatere ušice ležejo le po eno jajčece, mnoge 3 do 5 jajčec, nekatere pa celo do 25 jajčec.

Le ena vrsta proizvajalca listne mame dela izjemo. To je velika vrbova ušica (*Tuberolachnus salignus*), ki nima zaključnega razvojnega kroga. Ta vrsta se razmnožuje le partenogenetično, se pravi, da se ušice razmnožujejo le preko neoplojenih jajčec. Ta vrsta ne izoblikuje nikdar samecev in ne pozna oplojenih jajčec.

Leglo hrastovih ušic

To vrsto ušic lahko opazujemo na jesen na vrbovih deblih, kako se cela kolonija pomika navzdol proti koreninam. Mnogokrat jih preseneti prva slana. Prezimujejo pa tiste ušice, ki so se pravočasno pretolkle do korenin pod varno zavetje zemlje. Tam v otrplosti preživijo zimske nevsječnosti, dokler jih pomladno sonce in zopetni sokovni pretok ne zbudita v novo življenje. Deviško rodno se pojavljajo nove generacije, ki ohranjajo vrsto.

Kaparji preživljajo zimsko dobo v stanju ličinke s tako imenovano diapavzo, to je v stanju, ko razvoj popolnoma zastoji. Večina vrst kaparjev preživi zimo kot ličinka pred drugo letovitvijo, ko so nekaj daljše kot milimeter in se že same pomaknejo na primeren prostor za prezimovanje. Tam se zarijejo pod luske lubja, da sežejo s sesalom do pretočnih cevk, še preden se drevesna vlaga zniža na minimum. Ob mrazu ličinka otrpne, njene telesne

Jeseni se pomika kolona vrbovih ušic proti koreninam

funkcije se skoro ustavijo. Iz diapavze jo prebudijo topli pomladni žarki in močan sokovni pretok. Prezimujočo kaparjevo ličinko je zelo težko odkriti.

Število jajčec listnih ušic se preko zime vidno krči. Sinice in druge ptice, miške in rovke, pa tudi veverica, se v zimski dobi pomanjkanja kaj rade zatekajo k tem dobrotam. Mnogo jajčec uničijo razne žuželke, ki so se razvile kot njihov naravni zatiralec. V milih

in vlažnih zimah pa plesne glivice hudo napadajo vse vrste jajčec. Mraz jim skoro ne more do živega, ker prenesejo tudi do 30 stopinj Celzija pod ničlo. Zgodnje toplo pomladansko vreme pa je za nagel razvoj zelo ugodno, kar daje upanje, da bo to leto gozd spet zametil.

Iz Die Bienenpflege, 12/1972, povzel Julij Mayer.

Sodobni tristranski čebelnjak za 40 panjev, kakršnega si je zgradil Lojze Horvat iz Središča ob Dravi

USODA ČEBEL NA CVETJU BUČ MED KROMPIRJEM

ANTON TOPOLOVEC

Ze več let odlašam s snovjo, ki sem jo sklenil sedaj objaviti v našem čebelarškem glasilu. In ta snov, ta predmet je »saditev buč med krompirjem«. Takoj v začetku naj omenim, da mi je povod za takojšnjo objavo tega spisa dala letošnja 11. številka Slovenskega čebelarja, in sicer na strani 299. Tam je zapisano: »Kjer sadijo mnogo buč (med koruzo in krompirjem) dobi čebelar dobro ozimnico«. Na žalost pa je drugače; kjer sadijo ljudje krompir in vmes mnogo buč, je čebelar v jeseni brez čebel.

Mislil da ni v državi kraja, kjer ne bi bilo potrebno izvajati borbe proti koloradskemu hrošču, in ne kmetovalca, ki ne bi prašil ali škropil krompirjeve rastline s strupi proti temu požrešnemu škodljivcu. In praksa je pokazala, da bolj blagi strupi, ki smo jih prva leta rabili, nič več ne zaležejo. In kar komaj uniči hrošča oziroma njegovo zalego, že gotovo 100-odstotno uniči čebelo.

Vsak kmetovalec, posebno čebelar, ve, kako lepi veliki rumeni cveti bučnih rastlin vabijo čebele na pogostitev, saj se v posameznem cvetu dolgo mudi ne samo ena, pač pa do 5 ali več čebel. In zdaj pride kmetovalec, navadno ob lepem vremenu, škropiti proti hrošču in nehote poleg tega pomori vse čebele, ki so ta lepi dan v krompirišču.

Vsi, ki imamo opravka s tem škodljivcem, vemo, da slaba koncentracija ne uniči hrošča in ličink, zato navadno jemljemo celo močnejšo koncentracijo kakor so navodila, da smo rešeni za kaka dva tedna, potem pa moramo škropljenje ponoviti. Iz tega je razvid-

no, da s tem uničimo mnogo čebel v krompirjevem nasadu, kjer so med krompirjem zasajene tudi buče.

Podpisani sem čebelar že od otroških let. In ko so strokovnjaki začeli uvajati škropljenje proti koloradskemu hrošču, sem takoj slutil, kaj bodo doživele naše čebelice, ter sem tistemu kmetijcu, ki nas je v to škropljenje ali prašenje uvajal, priporočil, naj hkrati odsvetuje saditev buč med krompir zaradi že omenjene zastrupitve čebel. Pa mi je odgovoril, da ima že dobre izkušnje s primeri, ko hoče kaj po stari navadi odsvetovati ter priporočati namesto tega kaj novega, da se ljudje poprimejo prav odsvetovanega. Rekel je, bodo že ljudje sami uvideli, da kjer raste buča, ne more biti krompirja in kjer krompir, ne buča.

Kakor vidim, je res približno polovica proizvajalcev krompirja prenehala saditi buče med krompir, drugi pa se tega še krčevito držijo. Vsak, ki hodi po krompirišču s škropilnico, posebno pri poznejših škropljenjih, se jezi, ko so mu pod nogami zapletajo krompirjeve rastline, kaj šele več metrov dolge bučnice.

Moram pa vsem kmetovalcem in čebelarjem svetovati, da naj sadijo oziroma priporočajo saditev čistega nasada buč. To se posebno zadnja leta še najbolj izplača, ker bučno seme, posebno priznanih sort, rade kupujejo naše oljarne. Te tudi oskrbijo dobro sortno seme ter se z njimi da napraviti zadevna pogodba. Pred kratkim mi je rekel znani kmet v Račah: »Kdor sadi 1 ha površine z bučami, mu drugega ni treba delati.«

Tudi saditev buč v koruzo v naših krajih zadnja leta ne pride v poštev, ker se vsa koruza takoj po setvi ali pa kmalu po kalitvi škropi proti plevelu in tako na tej površini ne more biti kot podsevek ne fižol in ne buča.

Po mojem mnenju bi pri večjem nasadu buč moralo biti v primerni bližini dovolj čebel za oprашitev, ker kolikor vem, je cvetje le enospolno, tako da

mora žuželka prenašati iz cveta v cvet cvetni prah. Cvetje je blizu pri tleh, tako da ne more biti govora, da je to vetrocvetka. Druge žuželke, razen čebele, pa na bučnem cvetu še nisem videl. To je moje mnenje in čudim se, da glede tega do zdaj še nikjer nisem bral ali slišal kakšne razprave. Želim, da bi me v tej zadevi kak praktik ali kak strokovnjak dopolnil.

Risal L. Kosi

O vzgajanju buč, te razvejane in medovite rastline, je napisal naš znani pospeševatelj medovitega rastlinja Ludovik Kosi obširnejši prispevek, ki ga bomo objavili prihodnjic

Uredništvo

ŠTIRI LETA GRENKIH IZKUŠENJ Z NAKLADNIM PANJEM

MARTIN GILČVERT

Čebelarim že od leta 1956 z 20 AŽ panji. Sem stalen naročnik Slovenskega čebelarja in ko berem v njem razne izkušnje drugih čebelarjev, sem se odločil, da tudi jaz napišem članek o svojih izkušnjah v čebelarstvu in o svojem mnenju, kako čebelarijo oziroma napredujejo drugi čebelarji.

Čebelarsko društvo Celje je pred nekaj leti organiziralo ekskurzijo v Gradec na ogled čebelarske šole. Ker se zanimam za novosti na čebelarskem področju in ker sem vzrejevalec matic, sem se odločil, da se jim pridružim. Tam sem marsikaj videl, se naučil; poslušali smo tudi dveurno predavanje o nakladnem panju. Na tem izletu sem spoznal nekega čebelarja iz Gotavelj, ki me je navdušil za svoj sistem nakladnega panja. Kot navdušenega čebelarja, stremečega po napredku, me je prepričal, da sem začel čebelariti v nakladnem panju. Moje zaupanje v njegov panj je bilo tako veliko, da sem naslednjo jesen začel izdelovati kar 20 nakladnih panjev z merami satovja v medišču 41×15 in v plodišču 41×31 . Naslednje leto sem jih deloma naselil in čebelarjenje v zame tako zanimivem panju se je začelo. Vse delo v AŽ panjih sem deloma zanemarjal in posvetil vso pozornost nakladnemu panju. Če ne bi ugovarjala žena, bi bil svojih 20 AŽ panjev že prodal.

V preteklih letih čebelarjenja v tem panju sem spoznal, da sem točil v njih manj medu, kot ga v AŽ panju in sicer v povprečju v AŽ panju 15 do 25 kg, v nakladnem pa od 5 do 10 kg. Doživel sem neuspeh, ki me je razočaral, vendar se kljub temu nisem odrekel čebelarjenju v tem panju. Ugotovil sem, da pri tem panju ne ustreza višina sata. Letošnjo zimo bom te panje poizkusil predelati. Kakšen panj je za naše pašne raz-

mere najboljši, je še vedno veliko vprašanje. Če je potrebna za čebelarjenje v tem panju strokovna izobrazba doktorja, potem ni tako enostavno čebelariti v njem kot govorijo. Tisti, ki še danes čebelarijo zato, ker imajo čebelice radi, ker so to občudovanja vredne živalice, za tiste je vseeno, v kakšnem panju čebelarijo. Priznati moram, da je opravljanje nakladnega panja mnogo lažje od AŽ panja. Mi pa točno vemo, da danes vse počiva na ekonomski osnovi in da si vsi želimo takšen panj, s katerim bo malo dela, da pa bo tudi dosti medu, cvetnega prahu in voska. Zato opozarjam vse čebelarje, da ne nasedajo čebelarjem, ki fantazirajo o vseh mogočih načinih čebelarjenja, ki pa nimajo ekonomskih rezultatov. Vsaka stvar mora biti temeljito preštudirana, preizkušena, potem se lahko da nasvet mladim čebelarjem. To pričakujemo od našega izobraževalnega centra, ki naj bi se ukvarjal s takimi problemi. Želim si, da bi napočil čas, ko bi se nekdo pojavil in bi rekel, da je njegov panj boljši od AŽ panja in boljši od nakladnega panja in da se iz njegovega panja iztoči več medu kot iz navedenih. Tega še do danes nismo slišali niti od Zavoda za čebelarstvo niti od čebelarjev, ki se bavijo na tem področju. Torej čebelarji, nalijmo si čistega vina in ne zavajajmo mlade čebelarje, da bi že na začetku svojega dela omahnili in prenehali s čebelarjenjem, ker ne bi dosegli nikakršnih rezultatov! Rad bi še opozoril, da naj bi se avtorji oziroma čebelarji, ki pišejo v Slovenskega čebelarja raznovrstne članke, ne naslanjali samo na svetovno čebelarstvo, ampak, da bi navedli tudi rezultate svojega dela na našem območju. Upam, da nisem koga preveč prizadel oziroma obsodil. Če sem pa to storil, se opravičujem in naj bo moj članek opozorilo, ne pa graja.

PRIPIŠ UREDNIŠTVA:

Grenke izkušnje z nakladnim panjem tov. Gilčverta so sicer zanimive, vendar pa po našem mnenju neuspeh ne leži v nakladnem panju, ampak so vzroki drugje, o čemer bomo pisali v prihodnji številki našega glasila.

Urednik

KAJ PRAVIJO MOJE IZKUŠNJE

LOJZE HORVAT

Jesenski in zimski večeri so zelo primerni za strokovno izobrazbo. Ni dovolj samo površen pogled v slovensko literaturo, katere pa nikakor ne podcenjujem. Nujno za napredek je, temeljito se poglobiti v vso dosegljivo slovensko, hrvaško, pa tudi drugo literaturo; šele če pogledamo preko plota, se glede napredka zjasni na čebelarstem obzorju.

Že od rane mladosti, od leta 1917. gojim čebele ter sem vedno stremel naprej, posebno mi je bil pri srcu panj in njegov napredek.

Pretesam Slovenskega čebelarja, letnike 1960—1971, kjer je veliko polemičnega gradiva o panjih, a je napredek, žal, počasen, vendar se le jasni in svita. Menim pa, da bi bil napredek hitrejši in večji, če bi bilo obelodanjeno vse, kar je bilo dobrega napisanega o panjih. Zelel bi se dotakniti člankov tovariša Mayerja v letniku 1969, št. 1—4 ter članka v letniku št. 10.

Zelo zanimivo in poučno je opisovanje raznih čebelarstev, panjev različnih velikosti in različnih mer. Pozdraviti pa je, ker iz vseh člankov zveni staro čebelarstvo pravilo, močne družine, prostoren panj. Citiram nekaj stavkov in odstavkov iz teh člankov: »Sodobna čebeloreja operira z močnimi družinami v panjih z mnogo prostora« itn. Dalje: »Glede AŽ panja v doglednem času ni nevarnosti da bi se moral umakniti drugemu panju. Ako pa hočemo, da se bo obdržal, bomo morali izvesti nujno reformo o načinu obratovanja in prezimovanja v njem«. Značilen in važen je tudi članek o reformiranem panju AŽ leta 1971, št. 10. Navajam samo en odstavek: »Sodobna čebeloreja teži za tem, da prezimujemo velike družine, ki se na pomlad naglo razvijejo v močne plemenjake z množico čebel, ki bi res mogle izkoristiti glavno pašo v čebelarjevo dobrobit.«

Po vsem tem, kar je zgoraj napisano, se pojavi pri nerazgledanem čebelarju, posebno pri začetniku, vprašanje, kakšen naj bo panj za močne družine z mnogo prostora. Ali naj bo to AŽ panj, če pa je potreben reforme. Smelo trdim, da je AŽ panj, tak kot je, za temeljito reformo nekoliko pretesen.

Nisem nasprotnik AŽ panja, v kolikor gre za zabavo, za čebelarjenje v malem. Za uspešno čebelarjenje v večjem številu pa ga odločno odklanjam in to zaradi tega, ker zahteva enkrat več dela kot LR panj. Vzemimo samo zamudno in za čebele škodljivo nastavljanje in prestavljanje, kot ga nekateri že leta priporočajo; danes tri sate, po nekaj dnevih spet tri sate itn. Pri 80—100

panjih je to ogromno delo, ki pa odpade pri LR panju. Ob nenadnem nastopu hladnega vremena se lahko to grdo maščuje. Medišče naj praviloma sledi tik pred pašo, ko je vreme toplejše ter družina zaseda dve nadstropji.

V svoji 55-letni čebelarški praksi in zlasti zaradi tega, ker sem AŽ panj temeljito vsestransko več kot 35 let primerjalno preizkušal, najprej z dunajčani, potem Kuntzschev, Dražumeričev panj, Kirarjev panj, žal še takrat prvotni manjši, in navsezadnje amerikance. Primerjava je trajala najmanj pet let za vsak od navedenih po 10 panjev. Navedeno me opravičuje, kar sem o AŽ panju zapisal. Od leta 1957 čebelarim samo še v LR panju najvišje mere. Panji so trinadstropni, urejeni za v čebelnjak.

Pa se povrnimo skoraj 200 let nazaj. V mislih imam našega slavnega Janša, P. P. Glavarja, S. Danjka, Langstrotha itn. Vsi ti čebelarški veleumi so si bili edini v tem, da naj bo panj le tak, da ga po potrebi širiš ali oziš. P. P. Glavar je že takrat čebelaril v treh nakladah. Le zakaj je šlo to, za ta čas napredno čebelarjenje v pozabo. Oklepamo se trdovratno za večje čebelarstvo neprimerne panja, češ da je naš, slovenski, enoten, kar pa še dolgo ni. Ali niso bili naši, Janša, P. P. Glavar, Slovenci, čeravno še takrat v avstrijskem jarmu.

Le kje bi mi bili danes, če bi nadaljevali njihovo pionirsko delo. Končno še. Zakaj naj bi bili vsi v eni uniformi, če nam ne odgovarja.

Na strani 184 Slovenskega čebelarja 1. 1969 poziva tovariš Mayer k reformiranju AŽ panja novatorje in reformatorje. Naj mi bo dovoljeno, da zapišem tukaj svoje skromno mnenje. Predelava AŽ panja terja grob mizarški poseg. O tem sem mnogo razmišljal, ko sem leta 1957 zadnjih 30 AŽ panjev likvidiral. Sem v mizarstvu sicer priučen ter od mladosti novator in reformator. Desetletja sem okoli 200 panjev naredil in preuredil na drug sistem.

Eden od načinov za AŽ panj bi bil dva nastavka satnikov višine 20 cm urediti za plodišče ter zgoraj panj prikrajšati za mediščni nastavek.

Drugi način, če bi želeli obdržati satnike kot so, v dveh nadstropjih, bi nujno morali povišati panj še za eno nadstropje, tj. za medišče, ter uvesti dvomatni sistem. Menim, da ena matica, še tako dobra, v naših razmerah ne bi bila kos napolniti tak panj. Glede mere satnika pa je mnogo napisanega v hrvaški literaturi. Edini so si v tem, da

naj satnik ne presega 20 cm višine za dvonadstropno plodišče. Zakaj tako, o tem bi bilo preobširno razpravljati. Omenil bi še, da mi je ob priliki čebelarke razstave v Mariboru povedal neki čebelar, menda iz Dravograda, da preurejuje AŽ panje na nižjo mero, dve nadstropji in zgoraj medišče.

Tretji način: Za prezimljanje čebel v AŽ panju na dve nadstropji pa bi se dalo enostavno urediti s sankami za zgornje nadstropje. Dosegli bi gotovo napredek, močno družino, a je ne bi mogli ob razvoju razširiti zaradi tesnosti panja. Posledica bi bila obilo rojenja, a malo ali nič medu.

Še kratek opis panja, v katerem čebelarim 15 let. Panj je paviljonski, odpira se zadaj, je trinadstopen, v plodišču je 2×10 satnikov 40×20 , znotraj medišča je 7 satov 40×4 cm na pločevini (Kir. sat). Vsi satniki so na zelo lahkih sankah ter se lahko vseh 10 satov oziroma 7 z enim potegom izvleče. Panji so opremljeni z begalnico. Matična rešetka odpade. Tovariš Kirar pravi, da je matična rešetka mučilnica za čebele in čebelarja. Jaz pa dodajam še to, da je

škodljiva za čebele, ker razširja prostor med plodiščem in mediščem na 49 mm, pri mojem panju je le 28 mm. Po naši tradiciji naj bo panj v čebelnjaku. Čebelarji, pristaši LR panja, s tem je rešen problem postavljanja panjev posamezno!

Panj je nastal po večletnem študiju ter je vzeto od treh panjev najboljše od najboljšega. Za panj je bilo potrebno v prvih letih ustvariti tudi tehnologijo.

Smelo trdim, da sem s tem panjem zadovoljil čebele in njih počutje v njem, sebi sem pa olajšal in prihranil mnogo nepotrebne dela. Iz teh panjev rojenja praktično če je le čebelar malo pazljiv.

Razveseljivo dejstvo, da se jasni, je tudi to, da so zadnji čas postali pristaši LR panja enakopravni člani, ker med mesečnimi navodili lahko kaj koristnega najdejo. Končno želim samo napredek, mislim pa, da bodo za napredek vneti bralci našli kako koristno drobtino v tem skromnem članku. Natančnejši opis tega panja in še novejšega, ki tehta samo 13 kg, morda kdaj pozneje.

KAJ LAHKO NAPRAVIMO IZ ZADELAVINE

IVAN KRAJNC, VOLČJA DRAGA

Zadelavino že od starih časov uporabljajo v ljudskem zdravstvu proti raznim boleznim, uporablja pa se zelo uspešno v sadje-reji in za razne tehnične namene. Poleg zgoraj navedenega se med drugim zadelavina uporablja za naslednje:

Čevljarski klej: napravimo ga na ta način, da raztopimo na ognju 20 gramov zadelavine, 30 gramov voska, 60 gramov kolofonije in 60 gramov terpentina. Pri samem topljenju moramo paziti, da ne pride zaradi prevelike temperature do požara. Ko se mešanica stopi, vse dobro pomešamo in vlijemo v kalupe, ki so lahko pločevinasti ali kartonski.

Sveče z dodatkom zadelavine: Za osvežitev zraka v zaprtih prostorih se uporab-

ljajo sveče, pripravljene z dodatkom zadelavine. Take sveče lahko naredimo sami tako, da stopimo 2 grama zadelavine v 100 gramih voska. To zmes topimo zelo pazljivo na ognju, najbolje pa je, če posodo damo v drug lonec z vodo. Vročo raztopino vlijemo na stenj ali pa stenj utrdimo v kovinsko cev in zatem v cev vlijemo raztopljeno mešanico. Ko se vse skupaj strdi, so sveče takoj uporabne.

Politurni lak napravimo tako, da zmešamo 1 del zadelavine, 1 del voska in 15 delov vročega lanenega olja. Vročo zmes nanesemo na politurni predmet in po 15 minutah, ko se predmet ohladi, z volneno krpo drgnemo predmet tako dolgo, da dobi potrební sijaj.

Pri Zvezi je sestavljena posebna skupina, ki bo v Slovenskem čebelarju dajala odgovore na strokovna vprašanja čebelarjev. Vprašanja sprejema pisarna Zveze.

TUDI KOT VOJAK MISLIM NA ČEBELE

Vsa narava spi in počiva, jaz vojak pa gledam skozi okna vojašnice v snežinke in mislim na moje ljubljenske — čebele in na prvi spomladanski sončni dan, ko bodo spet izletele.

Predno bi začel opisovati začetke mojega čebelarjenja, želim čestitati vsem čebelarjem srečno in medeno novo leto 1973.

Doma sem iz Murske Sobote, natančneje, iz goričke vasice Serdice, tik ob avstrijski meji, član sem pa Čebelarke družine Rogaševci.

Da opišem, kako sem začel čebelariti. Dedek je bil čebelar v sosednji vasi, toda na žalost je prerano umrl in tako so vse čebelice z njim pomrle. Ko sem končal osnovno šolo, sem se šel učiti za krojača. Moj mojster, ljubitelj čebelic, Jurij Hajdinjak, me je že prvo opoldne povedel v živi svet svojih ljubljensk — čebelic. Kot sam pravi, se mu je tako zdelo, da bom dober vajenec tudi na čebelarjem področju. Tako sem se iz dneva v dan spuščal v skrivnostni svet teh delovnih, neumornih živalic. Po njegovem vplivu in vsestranski pomoči sem dobil dva

koša čebel in se vpisal v čebelarstvo društvo. Od takrat je moje bogastvo počasi raslo; sedaj imam šest močnih družinic in deset ameriških panjev v delu pri mizarju.

To pismo pišem pri vojaki v Somboru; tu sem že dvanajsti mesec, najvažnejše pa je to, da se vračam domov ravno pred cvetenjem akacije. Tu opravljam svoj poklic, doma sem bil že nekajkrat na nagradnem dopustu, vedno tako, da sem lahko nekaj naredil okrog svojih ljubljensk. Sicer sem pa glavno skrb zanje prepustil v času moje odsotnosti tovarišem, starim, izkušenim čebelarjem, ki so mi v vsestransko pomoč, posebno predsednik družine, tovariš Karel Kikec.

Končujem s svojim pisanjem. Želim, da bi naše tradicionalno glasilo ostalo še dalje tako priljubljeno in cenjeno.

Vse sodelavce, posebno pa vas urednik, lepo pozdravljam v letu, ki bo za mene nadvse lepo v civilu.

Herman Kisilak

Dragi tovariš Kisilak

Zelo si nas razveselil s svojim toplo pisanim in spodbudnim pismom. Samo še par mesecev boš »samo v mislih« pri svojih ljubljenkah, s prvim pomladnim prebujenjem boš pa že zopet med nami in z nami doživljal vesele ure pri svojih čebelah.

Želimo ti skorajšnjo vrnitev in uspešno sodelovanje v našem glasilu.

Do tedaj pa naš iskren pozdrav!

Urednik

NA KRATKO IZ SOVJETSKE ZVEZE

Letno pridelajo sovhozi in kolhozi v Sovjetski zvezi nad 40 tisoč ton medu in skoro 1700 ton voska.

V zadnji petletki se je proizvodnja medu povečala za 14 %, voska pa za 16 %.

Posebno močno se razvija čebeloreja ob Uralu, v Sibiriji in na Daljnem vzhodu. Leta 1975 bodo v teh pokrajinah pridelali približno polovico vsega medu v ZSSR.

Visoke donose medu dosegajo posebno v sovhozu BOBROVKA v okrožju Pavlodar. Petletni povprečni donos tamošnjih 800 družin je 82 kg medu na panj.

Po Garten KTZ, 26/1973.

J. M.

SIRJENJE KARNIJKE PO EVROPI

Razni zunanji pojavi tudi vplivajo na razvoj čebel, vendar različna plemena različno sprejemajo te pojave. Karnijka takoj pojenjuje zalegati, kakor hitro konča paša. Zaradi tega varčuje z medom in tudi v slabih letih daje razveseljive količine medu. Črna nemška čebela pa zalega nemoteno dalje, dokler niso vse zaloge porabljene. Na ta način dobivamo sicer zelo močne družine, ki delajo čudeže pri pozni paši. Toda pozne paše so pri nas že skoro izginile.

Da se danes karnijka v nemških pokrajinah tako naglo in močno širi, je poleg zgoraj omenjene lastnosti še odločujoče, da je zelo miroljubna, da na gosto zaseda zalego in da pri njej z lahkoto krotimo rojilni nagon. Vendar pa je glavni razlog vedno v tem, da nam tudi vslabših letinah donša med.

VOSSOV članek v Die Bienenzucht, 10/1972, povzel J. M.

PELODOV NADOMESTEK

Zaradi pomanjkanja peloda v zgodnji pomladi nudijo čebelarji čebelam nadomestek v posebni krmilni hišici, postavljeni v zavetju blizu čebelnjaka. Nadomestek sestavljajo iz treh delov suhih droži, štirih delov sojine moke, dveh delov mleka v prahu in dveh delov sladkorne moke. Dobro premešane sestavine nalagajo čebele kakor pelod v koške in veselo odnašajo v panj.

PREPARATI IZ ZADELAVINE IN KOŽNE BOLEZNI

V listu »Informacije za zdravnike in lekarnarje« poročajo o raziskovalnem delu Nemškega zavoda za farmacevtsko, kako deluje izvleček iz zadelavine na kožne bolezni. V zadnjih 20 letih uporabljajo v lekarniški stroki poleg čebeljega strupa, voska, matičnega mlečka, medu in peloda tudi zadelavino. Kot je splošno znano, vpliva zaradi protimikrobnega učinkovanja v prvi vrsti ugodno na zdravstveno stanje čebelne družine sploh.

Že v starem veku so uporabljali zadelavino pri zdravljenju ran in kožnih vnetij. V zadnji dobi pa vedno česče beremo v poročilih, kako uničujoče vpliva zadelavina na bakterije, glivice in kvasnice.

Kot surovino za preparate uporabljajo zadelavino deloma iz domače čebeloreje, največ pa je uvažajo iz Bolgarije. Iz nje pridobivajo na razne načine izvlečke (ekstrakte), ki jih nato še razredčujejo s 96 % oziroma 70 % alkoholom ter še z drugimi razredčili. Človeška koža zelo dobro prenaša premaze z zadelavinskim izvlečkom. Pri poskusnih osebah in pri belih miših se doslej niso pojavile nobene toksične posledice.

V razpravi so označene nekatere snovi (substance), ki so jih že izločili iz zadelavine, in ki delujejo zelo antimikrobno. Na univerzitetni kliniki Halle, v Demokratični republiki Nemčiji, so preizkušali razne zadelavinske izvlečke. Kot najbolj uspešna se je pokazala mešanica 10 % zadelavinskega izvlečka, 38 % propanola, 2 % propilenovga glikola, 30 % cetiolana in 20 % bencilalkohola.

Ta preparat se imenuje **Mylt**, je rjavkasta tekočina in prijetnega vonja. V klinikah so uporabljali ta preparat pri kožnih obolenjih. Učinek je bil takoj viden: srbež je naglo pojenjavala, profuzno mokrenje je zastajalo, kmalu se je preko obolelega mesta naredila krasta in naglo se je manjšal vneti infiltrat. Nekako po 10-dnevnem zdravljenju s tem pripravkom obolela žarišča niso pokazala nobenega povzročitelja kožne bolezni več.

Zadelavinski izvleček izdeluje tovarna zdravil v Dresdenu.

Po članku G. GRIMMA v Garten KTZ, 26/1972, povzel J. M.

VABILO

na redni letni občni zbor Zveze čebelarških društev za Slovenijo, ki bo dne 25. marca 1973 ob 10. uri v osnovni šoli na Brdu pri Lukovici.

DNEVNI RED:

1. Otvoritev in pozdrav, imenovanje zapisnikarja, volitev treh članov delovnega predsedstva, dveh overovateljev zapisnika in treh članov verifikacijske komisije.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Razprava o poročilih.
5. Sprejem delovnega programa in finančnega načrta za leto 1973.
6. Dopolnitev pravil Zveze.
7. Predlogi za odlikovanja z redom A. Janše I. in II. stopnje.
8. Predlogi in pritožbe članov.
9. Razno.

Če občni zbor ne bo sklepčen ob določeni uri, bo po 13. členu pravil Zveze čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepal veljavno ob vsakem številu navzočih delegatov.

Društva naj pošljejo morebitne predloge in pritožbe za občni zbor upravnemu odboru Zveze vsaj 5 dni pred občnim zborom. Delegatom naj izdajo poverilnice. Na vsakih 50 članov imajo društva pravico do enega delegata. Za člane štejejo samo tisti čebelarji, ki so plačali članarino Zvezi.

Vabimo, da se udeležijo občnega zbora poleg delegatov tudi drugi člani naše organizacije, ki imajo pravico do razpravljanja, ne pa tudi do glasovanja. Občni zbor bo namreč razpravljal in sprejemal sklepe o zelo važnih zadevah, pomembnih za napredek našega čebelarstva.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1973.

Tajnik ZČDS:

Boris Modrijan, l. r.

Predsednik ZČDS:

Valentin Benedičič, l. r.

V SKLAD

za gradnjo Čebelarskega izobraževalnega centra so dalje prispevali:

	Din
Ivo Krštine, Ljubljana	30.—
Martin Mencej, Ljubljana	100.—
Člani č. društva Tržič:	
Janez Meglič	180.—
Jakob Dovžan	50.—
Jože Kuhar	50.—
Matevž Dovžan	10.—
Alojz Čebrom	150.—
Jože Peharc	80.—
Jože Praprotnik	50.—
Člani č. društva Radovljica:	
Valentin Benedičič, od 21 čeb. druž.	210.—
Jože Bertoncej	55.—
Milan Cizej	55.—
Rajko Jerman	5.—
Slavko Kocjančič	50.—
Anton Prešeren	5.—
Franc Pikelj	5.—
Franc Šolar	25.—
Neimenovani član	100.—
Neimenovani član	40.—
Aleš Mižigoj, dir. Medexa	105.—
Anton Globokar, Ljubljana	55.—
Člani č. družine Komenda od panjev:	
Marija Benda	150.—
Janko Grkman	50.—
Andrej Urh	20.—
Janez Kepic	200.—
Člani č. družine Domžale:	
Feliks Hribernik	80.—
Adolf Zupanek	36.—
Boro Kolenc	30.—
Ciril Zorman	52.—
Alojz Skok, Mengeš	5.—
Člani č. družine Preska — Medvode:	
Alojz Peklaj, Žlebe	60.—
Avgust Jan, Verje	50.—
Franc Dobnikar, Medno	114.—
Franc Bertoncej, Vaše	50.—
Ambrož, Sp. Kungota	100.—
Č. društvo Krško za 35 značk	175.—
Člani č. družine Ljubljana:	
Ladislav Ahačič	100.—
Lojze Kunstelj	5.—
Matija Boltar	50.—
Franc Bosilj	105.—
Člani č. družine Sovodenj:	
Jakob Likar	20.—
Alojz Jeraj	20.—
Pavle Kosmac	10.—
Jože Dolinar	20.—
Ivan Jezeršek	10.—
Valentin Bergant	10.—
Ivan Hodnik	20.—
Franc Jeraj	20.—
Leopold Jezeršek	50.—
Rudi Corn	15.—
Verban Kokalj	20.—
Izidor Rupnik	15.—
Franc Peternelj	5.—
Vinko Treven	5.—
Č. družina Ponikva (ob j. ž.)	200.—
Sreč. Vuzem, Jasenovac	55.—
Avgust Klovar, Ozalj	5.—
Avgust Klemenčič, Ljubljana	10.—
Avgust Martinčič, Ljubljana	100.—
Ivan Dovjak, Zg. Kungota	50.—
Č. družina Žiri, za značke	100.—
Člani čebelarske družine Žiri:	
Franc Grošelj, Dobračeva	10.—
Stanko Demšar, Ledinica	10.—
Pavel Pivk, Račeva	5.—
Franc Tavčar, Žiri	5.—
Albin Tavčar, St. vas	5.—
Francka Lukančič, Ročeva	5.—
Vinko Mlinar, St. vas	5.—
Dušan Mercina, G. Radgona, honorar	27.—
Blagoje Velkovski, Skopje	42.—
Franc Cmrekar, Ljutomer	120.—
Č. družina Ljubljana, 3 člani	110.—

Ciril Jalen, Rodine	100.—	Polde Peresbuti	20.—
Č. društvo Kanal-Brdā za 40 značk, 10 zbirateljev	200.—	Franc Oblak	30.—
Č. d. Maribor, s k met. razstave	561,25	Inglič, tajnik	30.—
Č. družina Maribor-Tabor	360.—	Č. družina Poljane-Gor. vas iz družinske blagajne	620.—
Alojz Žigon, Ljubljana	100.—	Mirko Grad, Dragomelj	30.—
Jože Močnik, Rodež-Sevnica	10.—	Drago Grandavec	15.—
Bogomir Milost, Sevnica	72.—		
Miloš Balan, Bizeljsko	10.—	Člani č. družine Polje:	
Čebelarska družina Vič	500.—	Maks Avšič	350.—
Člani č. družine Poljane-Gor. vas:		Alojz Kirbiš	95.—
Dominik Oblak	20.—	Alojz Intihar	25.—
Marija Justin	20.—	Štefan Leben	5.—
Franc Krek	50.—	Jože Pegrin	5.—
Rajko Frelih	30.—	Anton Prus	30.—
Slavko Inglič	100.—	Franc Rahne	150.—
Matevž Jelovčan	50.—	Zvonko Rahne	50.—
Jože Hladnik	37,60	Inž. Avgust Gril, Grosuplje	17.—
Anton Debeljak	10.—	Silvo Bizjak, Kanomlja, Idrija	50.—
Anton Jelovčan	50.—	Gregor Cevc, študent, Ljubljana	25.—
Jakob Kokalj	10.—	Franc Klopčič, Ljubljana	100.—
Janez Starman	90.—	Trgovsko podjetje Medex, Lj.	50.000.—
Ciril Kavčič	20.—	Vsem darovalcem iskrena hvala!	

OPOZORILO

Čebelarsko društvo Postojna opozarja čebelarje, da je zaradi kuge čebelne zalege odrejena do preklica zapora na območju čebelarskih družin Kožana in Pivka. Zaradi tega je na tem območju prepovedan vsak izvoz in uvoz čebel in čebelarskega materiala.

PREVAŽANJE ČEBEL V SR HRVATSKI

Republički sekretariat za kmetijstvo, prehrambeno industrijo in gozdarstvo SRH je predpisal za leto 1973 naredbo o preprečevanju kužnih boleznih čebel.

Med drugim je predpisano:

»Čebele se morejo prevažati le z zdravstvenim potrdilom, ki ga izda pristojni veterinarski inšpektor. Potrdilo se izda na podlagi mikroskopičnega pregleda vzorcev čebel na nose mavost in na podlagi pregleda zalege na ameriško gnilobo.

Zdravstveno potrdilo velja do konca aktivne sezone istega leta.«

Opomba:

Čebelarji, ki nameravajo prepeljati v letu 1973 čebele na pašo v SR Hrvatsko, morajo torej dati pregledati čebele na nose mavost in na hudo gnilobo čebelne zalege. Za laboratorijsko preiskavo ne plačajo čebelarji v SR Hrvatski nobene pristojbine. Te stroške nosi njihova veterinarska uprava. Pač pa plača čebelar po 5 din za pregled vsakega panja, ki ga opravi še pred prevozom veterinar.

Objava

Anton Felicijan, Sp. Kraše št. 43, 63341 Šmartno ob Dreti, izdeluje lipove okvirje za AŽ panje; cena je od 1,50 do 2 din.

BESNIŠKI ČEBELARJI SO PRAZNOVALI

Letošnji občni zbor je bil med besniškimi čebelarji bolj prazničen in slovesen, ker smo praznovali 30-letnico obstoja naše družine in podelili priznanja trem najzaslužnejšim in najstarejšim članom naše družine, ki čebelarijo že nad 50 let.

Pred vojno so bili naši čebelarji včlanjeni v Selcah, Naklem in drugod. Med vojno, ko ni bilo dobiti sladkorja in ko je šlo za obstoj čebel na tem območju, so se čebelarji združili v svojo organizacijo in le tako so lahko zahtevali sladkor od okupatorja za krmiljenje. Po vojni so se naši čebelarji začeli že bolj organizirano ukvarjati s čebelarstvom, ker le v tem so videli uspeh. Zedinili so se, čeprav je družina štela samo 10 članov, da postavijo družinski čebelnjak na Jelovici, ki bi jim služil pri smrekovem in hojevem medenju. Toda čebelnjak ni dolgo služil svojemu namenu, ker jih je začelo preganjati gozdno gospodarstvo. Tudi lokalcijsko ni bil na pravem kraju, ker je bil preveč oddaljen od ceste in je zahteval prevelik napor in stroške pri prenašanju panjev.

Redke so družine, ki bi se lahko ponašale s tako bogato knjižnico, kakor je naša, toda premalo se mlajši čebelarji zanimajo in poslužujejo teh knjig, ki bi bile marsikateremu članu v pomoč pri uspešnem čebelarjenju. V lanskem letu je izšel geografski leksikon Slovenije, v katerem je zapisano, da je v dolini Besnice in Nemilj močno razvito čebelarstvo. Res se lahko vprašamo, kako in kdo ima zasluge, da strokovnjaki ugotavljajo te

naše uspehe. Če pogledamo na tej 12 km dolgi dolini z 21 člani ter z 430 AŽ panji čebel, se pravi, da pride na vsak kilometer 30 panjev ter na vsakega člana 20 družin. To bi bila na kratko orisana zgodovina in razvoj naše družine, kar nam je samo v ponos.

Kakor je bilo že omenjeno, smo na občnem zboru podelili plakete trem najstarejšim čebelarjem, ki čebelarijo že nad 50 let. Vsi trije so bili pred leti odlikovani za zasluge z redom Antona Janša 3. stopnje.

Eden od teh jubilarov je Rudolf Klemenčič (Bognarjev ata iz Nemilj), ki je navdušil domala vse Nemiljčane, jim dajal nasvete in pomagal pri čebelarjenju, tako da danes v malo številni vasi čebelarji vsaka druga hiša.

Naslednja dva jubilara sta iz Besnice: Jože Balanč, po domače Brščarjev ata, ter Jože Udir (Štularjev ata) sta ustanovitelja družine. Vedno sta pripravljena kljub visoki starosti pogovarjati se o strokovnih nasvetih, vzpodbujati in vlivati moralo in sta učitelja nam mlajšim čebelarjem. Se bi lahko našteval njihova dela v družini, saj še danes ne zamudijo niti enega občnega zbora in ne sestanka, samo če je glas o čebelah.

Ob tem visokem jubileju želimo vsem trem jubilarom čebelarji besniške družine še mnoga leta plodnega dela ter zdravja in zadovoljnih let, v čebelarstvu pa osebno zadovoljstvo.

Čebelarska družina Besnica

OPOZORILO

V primeru, da Slovenskega čebelarja ne prejmeš 5. v mesecu, ga zahtevaj takoj in ne šele po preteku mesecev!

Direktni naročniki našega lista, to so naročniki — člani, ki ne plačujejo naročnine-članarine prek osnovne organizacijske enote (čebelarske družine ali društva), naj nakažejo znesek 45.— dinarjev, kolikor znaša letna naročnina-članarina. Zato se organizirajte pri naši najbližji čebelarski enoti.

Uprava

Čebelar,

ki je pomotoma prevzel v zvezini pisarni napačne letnike 1969 in 1970, in sicer na ime Franc Vajs, Kokoriči 10, Križevci pri Ljutomeru (ime in ostali podatki na straneh 1/1969 oziroma 1/1970), naj ju vrne po pošti na Zvezin naslov in sicer na naše stroške.

Tajništvo

KAJ TEŽI UPRAVO NAŠEGA GLASILA

Leto za letom se ponavljajo pisma naših društev in družin s približno naslednjo vsebino:

— zakaj uprava Slovenskega čebelarja ne naroči toliko izvodov, da bi lahko prejeli stari in novi naročniki vse primerke tudi če jih naročijo med letom (gre v glavnem za 1. in 2. številko);

— zakaj uprava razpošlje 1. in 2. številko glasila vsem naročnikom iz prejšnjega leta, ne pa samo tistim, ki so poravnali naročnino vnaprej oziroma samo tistim, za katere so se društva oziroma družine obvezale s članskim seznamom, da bo članarina (naročnina) pravočasno poravnana;

— kolikšni so honorarji sodelavcev v upravi Slovenskega čebelarja in tako naprej?

Na vsa ta vprašanja je težko sproti odgovarjati, zato odgovarjamo samo občasno. In ker smo na začetku poslovnega leta, naj to storimo sedaj.

Če bi hoteli upoštevati vse želje, bi morali zvišati letno naročnino najmanj na 100 dinarjev, kakor jo imajo podobna glasila. Tisk in papir sta najmočnejši postavki v izdatkih (2,20 din za izvod. Nadaljnje usluge (honorarji, tipkanje, ekspedit, poštnina itn.), tveganje zavoljo nenadnih povišanj med letom, ki pri nas niso redka, vsako za sebe ne zvišujejo pomembno izdatkov, vendar pa vse skupaj izdatno zvišuje izdatke za vsako številko glasila.

Vsako leto bi morali 1. in 2. številko tiskati v nakladi, ki je enaka številu naročnikov decembra prejšnjega leta, poleg tega pa še najmanj 500 izvodov za morebitne nove naročnike. Pri tem je pa treba računati z dejstvom, da tiska tiskarna ovojno stran za vse številke v tekočem letu že v začetku leta, se pravi, kolikor je naročnikov in še 500-krat 12 za morebitne nove naročnike. Vsak ovitek pa stane 0,31 din.

In kaj se dogaja?

Ko določamo naklado v decembru za prihodnje leto, smo navadno brez podatkov. To se ponavlja že več kot 10 let kljub vsem našim prošnjam, opozorilom in opominom v Slovenskem čebelarju in v pismih. Da bomo konkretni! Do dne 14. decembra 1971 je npr. poslalo prve sezname za leto 1972 (tedaj je bil zaključek naročil za leto 1972) le devet čebelarških družin od skupaj 243, se pravi, za 167 članov od 6700. Če bi naj po mnenju nekaterih črtali vse tiste iz seznama naročnikov, ki nimajo plačane članarine za naprej ali za katere se družine niso obvezale, potem bi v upravi nastala prava zmeda. Sledilo bi črtanje in ponovni vpisi in tako ne bi bilo ne konca ne kraja. Za primer naj še povemo, da so v letu 1972 prihajali sezname prijavljenih in odstopivših v mesecu januarju 71, v februarju 54, v marcu 40, v aprilu 16 in tako vse do septembra; 8. decembra pa je še vedno manjkalo 10 seznamov za leto 1972.

Nič manjše težave niso seveda s poravno računov. Kljub vsemu pisarjenju in opominjanju niso poravnale vse naročnine še za leto 1971 npr. družine Gorica pri Slivnici, Stožice-Ježica, Mačkovci, Podnanos, Sevnica, Vič in Videm-Dobrepolje. Za leto 1972 pa ni poravnalo svoje dolgove kar 27 družin oziroma društev.

Letno pošiljamo okoli 500 prvih opominov, čemur sledi okoli 200 poravnav; nato sledi 300 drugih opominov in spet pride 200 poravnav. Za tretji opomin jih ostane še kar 100, čemur sledi v mesecu decembru okoli 30 do 50 mandatnih tožb na občinskih sodiščih za tiste, ki se tudi četrtemu opominu ne odzovejo.

Iz vsega povedanega je razvidno, koliko ogromnega dela in stroškov povzroča nedisciplin določenega števila članov, društev in družin. Pri tem moramo poudariti, da naše glasilo ne dobiva nikakih subvencij od strani družbe in da smo navezani izključno na svoje lastne zmogljivosti.

Naj se končno še dotaknemo, čeprav neradi, vprašanja honorarjev. Da glede tega ne bo v prihodnje neupravičenih sumničenj in ugibanj, naj povemo naravnost in brez ovinkov, da stanje prav gotovo ni spodbudno za tiste, ki bi se želeli zaposliti v upravi. Upravnik našega glasila (konkretno tov. Wallas) dela od ponedeljka do vključno sobote vsak dan od 7. do 13. ure dopoldne in od 15. do 17. ure popoldne in to za mesečni honorar 800,00 din! Če smo rekli dela, je milo rečeno, ker dejansko gara! Čeprav se to v današnji skomercializirani dobi čudno sliši, je pa vendar temu tako. Sicer se pa lahko prepriča vsak sam, ker je ustrezno gradivo vsakomur na voljo.

Iz uprave Slovenskega čebelarja

ALOJZ ZAPUŠEK

Smrt je spet posegla med slovenske čebelarke korenine in iztrgala iz njihovih vrst Alojza Zapuška iz Šoštanja. Po številu panjev je sicer sodil med največje slovenske čebelarje, toda velik je bil tudi po svojem čebelarskem znanju in razgledanosti. Zato je njegovo ime močno povezano z razvojem čebelarstva v Šaleški dolini ter njeni bližnji in daljnji okolici. Njegov dom v Šoštanju je bilo pravo zbirališče tamošnjih čebelarjev. Prijazno in gostoljubno ni sprejemal samo svojih čebelarskih prijateljev in znancev, pač pa tudi preproste kmečke ljudi izpod Uršlje gore, ki so šele začeli čebelariti in so prišli po prve napotke k velikemu mojstru. Lojze Zapušek je prav zaradi tega postal predsednik čebelarskega društva Šoštanj in to funkcijo opravljal dolga leta. Kot predsednik ni skrbel samo za izobrazbo šaleških čebelarjev, ki jim je bil sam s svojimi praktičnimi napotki in izkušnjami najboljši učitelj. Hotel je še več. Vsako leto je organiziral in pripravil po več predavanj, na katerih so čebelarji poslušali znane slovenske čebelarske predavatelje. Zapušek je poleg tega najpomembnejšega dela skrbel tudi za materialno plat čebelarjev: izdeloval je izvrstne satnice, oskrboval čebelarje z nekaterimi potrebščinami in zbiral tudi med. Lahko rečemo, da je tudi njegova zasluga, da se je čebelarstvo v teh krajih tako razmahnilo, razvilo in napredovalo. Z nekaj članki se je oglasil tudi v našem Slovenskem čebelarju.

Rodil se je leta 1912 v Lokovici pri Šoštanju. Ko je bil star 14 let, si je kupil prvi roj čebel, pri nekem čebelarju pa je dobil star panj dunajčan in vanj naselil svojo čebelno družino. Že tisto leto je dobil petlitrski lonec ajdovega medu. Ta uspeh ga je navdal z nepopisnim veseljem. Potem je začel zahajati k bližnjemu sosedu čebelarju Turnšku, ki mu je dajal prve čebelarske napotke. Postavil si je tudi majhen čebelnjak in s prihranki kupil prvi AŽ-panj. Število panjev je začelo rasti, medtem pa se je skrbno izpopolnjeval na raznih predavanjih in tečajih. Izučil se je za trgovskega pomočnika, sicer pa je ves svoj prosti čas posvečal čebelam, s katerimi je postal nerazdružljiv prijatelj.

Prišla je vojna in Lojze je odšel v partizane. Mnogo je preстал v težkih borbah na Dolenjskem in Štajerskem. Leta 1945 se je hotel nekega januarskega večera oglasiti doma v Lokovici. Naletel je na nemško zasedo, ki ga je obstrelila in pustila vso mrzlo zimsko noč v snegu. Zjutraj so ga domači

naši in spravili v celjsko bolnišnico. Po enem letu se je vrnil kot stoodstotni invalid na desni nogi. Svoje čebele je našel skoro popolnoma uničene. Kot invalid se je zdaj lahko popolnoma posvetil samo čebelam, kar je bila vedno njegova največja želja. Po treh letih je imel že nov čebelnjak za 40 AŽ panjev v Lokovici. Roje je nosil iz gorske vasi Javorje in izpod Uršlje gore. Čebelnjak je bil kmalu poln in že je začel pripravljati drugega v Zavodnji. Leta 1956 si je ustanovil družino, kupil hišo v Šoštanju, potem pa čez nekaj let postavil drugi čebelnjak v Zavodnji, v katerem je še sedaj 90 AŽ-panjev.

Na njegovi zadnji poti smo ga spremljali prav takrat, ko so se pripravljale k zimskemu počitku tudi njegove čebele. Bil je lep sončen dan 26. septembra 1972, ko ga je veliko znancev in prijateljev, zlasti pa čebelarjev, spremljalo na njegovi zadnji poti. Ob odprtem grobu se je poslovil od njega prof. Edi Senegačnik, ki je orisal pokojnikov lik, poudaril njegove zasluge za napredek čebelarstva v Šaleški dolini, in se mu v imenu vseh domačih čebelarjev in čebelar-

skih prijateljev zahvalil za njegovo opravljeno delo.

Če bomo kdaj pisali zgodovino slovenskega čebelarstva, bo tudi njegovo ime zapisano med tistimi zaslužnimi in naprednimi čebelarji, ki niso prispevali samo k napredku slovenskega čebelarstva, ampak so imeli zaradi sposobnosti in razgledanosti v svojem čebelarstvu tudi velike uspehe.

Čebelarska družina Šoštanj

ALOJZ JANČAR

Žalost je obšla ne samo rodno družino, sorodnike in znance, ampak tudi nas čebelarje, ko se je razširila vest, da se je naš član in prijatelj ponesrečil z motornim kolesom. Vračal se je od čebel, ki jih je imel v svojem rodnem kraju Besnici, domov v Ljubljano. V Polju se je

zgodila nesreča in težko se je poškodoval. Na kliniki je ležal še tri tedne, a poškodbe so bile tako težke, da je 10. septembra 1972 umrl, star šele 68 let. Bil je v teh letih še izredno zdrav in uren in nihče ni mislil, da je že upokojen.

Pogreb je bil na ljubljanskih Zalah. Če tudi niso časniki objavili, je šla žalostna vest od ust do ust tako, da se je zbralo poleg sorodnikov in znancev še mnogo čebelarjev. Po cerkvenem obredu se je v imenu čebelarjev poslovil od njega naš čebelarski mentor Anton Verbič.

Po značaju je bil pokojni Lojze Jančar skromen, dobrohoten in vedno pripravljen pomagati drugemu v potrebi. Odnos do čebelarjev, kjer se kaj rado pokažejo dobre pa tudi slabe lastnosti, je bil tak, da si je še po smrti pridobil tolikšno ljubezen, kakor je pokazal njegov pogreb.

Po njegovi smrti bo čebelaril še naprej sin Marjan.

Vdovi, gospe Jožefi, hčerkama Slavici in Veri, pa tudi sinu Marjanu in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

Ljubljanska čebelarska družina

LOVRENC DRINOVEC

Pretresla nas je žalostna vest, ko smo zvedeli, da Lovrenca Drinoveca ni več med nami. Nešteti spomini me silijo, da napišem nekaj vrstic, s katerimi želim potolažiti bol nas vseh, ki smo poznali pokojnega Lovrenca kot dobrega tovariša in poštenjaka.

Pokojni je preživel vse tegobe vojaka v prvi svetovni vojni in kot Majstrov bорец v bojih na Koroškem. Po končani vojni se je vrnil v svoj rojstni kraj in si ustanovil svoj dom. Že leta 1920 je začel čebelariti in od tedaj je bil zvest član družine in društva. Posebno veselje je imel s prevažanjem čebel na različna pasišča. So pa vozili tudi k njemu na ajdovo pašo iz Bohinja. Za zasluge na področju čebelarstva in za aktivno delo v organizaciji je bil odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje.

Zahrbtna bolezen mu je pretrgala nit življenja 4. decembra pretečenega leta v 77. letu starosti. Spremistvo na njegovi zadnji poti je najbolj zgovorna priča, kako priljubljen je bil med tukajšnjimi ljudmi, posebno pa še med čebelarji, ki so ga položili v grob.

Ženi in družini izrekamo naše sočustvovanje. Lovrencu pa naj bo lahka slovenska zemlja, ki ji je bil tako zvest.

Čebelarska družina Smlednik

JOŽE PRELOG

Ko se je poslavljalo 1972. leto, se je poslovil za vedno čebelar Jože Prelog iz Ključarovec pri Križevcih pri Ljutomeru. Čebelarji in mnogo občinstva ga je spremlilo na njegovi zadnji poti dne 1. 1. 1973, kar kaže, da je bil priljubljen vsepovsod.

Bil je dober in napreden čebelar; čebelariti je začel 1930. leta. Dal si je sezidati čebelnjak za okrog 20 panjev.

Rodil se je dne 17. 2. 1902. Bil je napreden kmetovalec; ni mu bilo zmeraj z rožami postlano; pred več leti mu je pogorelo gospodarsko poslopje, ki ga je moral na novo zgraditi.

Iz poslovnega govora ob grobu: Pomenljive so besede, ki sem jih nekoč bral na nekem čebelnjaku:

»Pridnost in varčnost, učite se od nas, da mil počitek čakal bo vas.«

Ta verz je bil kažipot in vzgled, vzor naprednega čebelarja Jožeta Preloga, ki je kot član rad sodeloval v organizaciji čebelarske družine Križevci (in društva). Bil je član čebelarskega društva Križevci in več let zapored blagajnik. Zlasti tudi takrat, ko smo gradili gasilski-čebelarski dom Antona Janše.

Vedno in redno se je odzval vabilom čebelarskih organizacij, družine in društva, k predavanjem ali posvetovanjem. Zavedal se je, da je le v slogi, vzajemnosti in skup-

nosti moč. Lahko rečem, da je bil med najbolj agilnimi in naprednimi čebelarji. Zlasti se je odlikoval kot dober organizator za prevoze čebel na pasišča. Za vse neutrudljivo delo v čebelarstvu in organizaciji ga je čebelarstvo društvo Križevci odlikovalo s priznanji in diplomami.

Njegov prerani grob je velika vrzel v

naših vrstah. Ko bodo zacvetele prve rože na njegovem grobu, ga bodo pozdravile čebele za njegovo skrb in delo, ki ga je opravil pri njih.

Naj ti bo lahko zemlja domača! Blag mu spomin!

Ob grobu mu je govoril

predsednik družine Matija Prelog.

Kupim

stiskalnico za izdelavo satnic. Ponudbe z navedbo formata in cene na naslov: Stanislav Meško, Kolodvorska 5, 21000 Novi Sad.

Kupim

prenosen čebeljak za 24 AŽ-panjev. Avgust Klemenčič, Jarška cesta, bloki 2, 61000 Ljubljana.

Kupim

večje število panjev tipa LR z enakimi nakladami. Stanislav Počekaj, 52323 Roč, Ročko Polje br. 2.

Kupim

nekaj obljudenih AŽ-panjev na devet satov. Dominik Bric, 61000 Ljubljana, Kokaljeva 5.

Prodam

večje število rabljenih AŽ panjev na 9, 10 in 11 satov, čebeljak — razstavljen za 54 AŽ panjev s posebnim oddelkom za točenje medu, zelo dobro ohranjen; večje število rabljenih enosatnih plemenilnikov za plemenjenje matic — Zander —, zelo dobro ohranjeni, 2 točili na 3 sate, 2 omari za shranjevanje satov. Cena po dogovoru. Anton Hrovat, Smetanova 34, 62000 Maribor.

Prodam

21 AŽ-panjev na devet satov, rabljenih. Dobava v drugi polovici aprila tl. Leopold Nagode, Novi svet 29, 61372 Hotederžica.

Prodam

večje število obljudenih kranjičev v času od konca aprila do 10. maja. Matija Klinar, Podhom 38, 64247 Zgornje Gorje.

SEMENARSKI KOMBINAT

semenarna

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA C. 5

nudi v svojih prodajalnah širom Slovenije in Jugoslavije priznana kvalitetna semena za polje in vrt. Poslužite se naše bogate izbire vseh vrst cvetlic in gomoljev tulipanov, begonij, hijacint in vrtnic, uvoženih iz Holandije.

NAŠE SEME — VAŠ USPEH!

medex

IMPORT — EXPORT — ZASTOPANJE TUJIH FIRM

Ljubljana, Miklošičeva 30, Jugoslavija, telegram: medex Ljubljana, p. o. b. 13

KOOPERACIJA

Čebelarji, pozivamo vas k tesnejšemu sodelovanju z željo, da s skupnimi močmi povečamo proizvodnjo medu, medu v satju, cvetnega prahu in matičnega mlečka.

Z velikim veseljem sprejmemo vsakega sodelavca-kooperanta, ki je pripravljen povečati svoje čebelarstvo in s tem pristopiti k večji, organizirani proizvodnji zgoraj omenjenih čebeljih proizvodov.

V ta namen nudimo:

1. Reprodukcijski material kot: panje, satnice in drugo v naši poslovalnici na Miklošičevi cesti 30.
2. Finančna sredstva za nakup čebelnih družin.
3. Kreditiramo nabavo vseh reprodukcijskih materialov, ki jih imamo v prodaji.
4. Na razpolago smo vam z nasveti naših strokovnjakov, literaturo in tudi z ogledi pri neposrednih proizvajalcih čebel, v kolikor vam bi to olajšalo vaše delo ali obogatilo čebelarstvo znanje.
5. Odkupili bomo vse pogodbene količine čebeljih pridelkov.

V zadovoljstvo nam bo, v kolikor vam bo koristila naša pomoč in dosedanje naše izkušnje v proizvodnji, ker smo prepričani, da bomo s tem povečali količine čebeljih pridelkov.

Zainteresirani, oglasite se v naši pisarni, kjer boste lahko sklenili kooperacijsko pogodbo oziroma se pogovorili o vsem, kar vas s tem v zvezi zanima.

Rok za prijavo sodelovanja je do 30. 4. 1973.

Se priporoča

podjetje »MEDEX«, Ljubljana

Živilski kombinat

LJUBLJANA, ŠMARTINSKA 154

priporoča:

žita, mlevske izdelke,

testenine »Pekatete«, ješprenje,

ovsene kosmiče, bonbone »Šumi«,

čokolade »Gorenjka« in mehke kolače,

žvečilni gumi